

A TISZTELT HÖLGYVILÁGNAK.

A Grands Magasins du Printemps Páris-ban, tisztelettel tudatják, hogy valamennyi új kelmé az őszi és téli időre immár megérkezett. 4802

5 frt bevásárlás után 1 valódi bőrszékény.
10 „ „ 1 Crepp de Chine női nyakkendő.

Ingyen!! 25 frt bevásárlás után 1 angol színes v. fehér abrosz
60 „ „ 1 Princess-ruha.

!!! Meglepően olcsó eladás!!!

Csak 37 napig!

A bekövetkező őszi és téli időnyre!

A n. é. vevő közönséghez! — Mult hirdetésben jelzett angol és amerikai kiállítások áruinak megvételére oly kitünően sikerült, hogy magam is meglepettem, így előre meg vagyok győződve, igen t. vásárlóimnak jelen hirdetésben elősorolt tárgyakban, nemcsak az árak olcsósága, hanem azok jósága által is teljes elismerésüket megnyerhetni, egyrészt olcsón vehetnek, másrészt a kiállítások a haza-szállítást restelik, pedig az import majdnem semmibe került.

Magamat a n. é. közönség kegyébe ajánlom, egész tisztelettel

Székesfehérvár, 1878. szeptember 10.

Leltári kivonat: Dívatelme.	Chiffonok.	Szines és fehér abroszok.	Fehér és színes zsebkendők feltűző olcsó jegyzéke.	Uri és női fehér-ruha neműből leszállított árak.	Gyöcsöl.	Finom gyöcsöl uri fehérneműkre.
5000 r. Marsalla -55.-15	1000 vég 30 rötös 1/2 Chiffon 9.50 5.65	1 drb. 1/2 amerikai abrosz minden színben 1.10 -80	1 drb. 1/2 amerikai abrosz minden színben 1.10 -80	1 drb. 1/2 amerikai abrosz minden színben 1.10 -80	3000 vég 1/2 rötös stamburgi gyöcsöl 5.70 3.70	800 vég 1/2 rötös stamburgi gyöcsöl 5.70 3.70
6000 r. Rosina -63.-17	1200 „ 30 „ „ igen finom Chiffon 15.25 7.65	1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 drb. fehér félzárna zsebkendő -36.-43	1 „ 1/2 valodi angol oxford ing 2.50 1.50	3500 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50	1000 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50
6500 „ Angot Cheviott -65.-20	1 „ 1/2 igen finom Chiffon 15.25 7.65	1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ félzárna zsebkendő -36.-43	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50	4000 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50	1500 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50
4000 „ Poide Chaver sima -70.-23	400 „ 30 „ „ legfin. ang. Chiffon 17.50 8.50	1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95	5000 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50	1000 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50
10000 „ igen finom fekete Lúster -65.-25	700 „ 30 „ „ 1/2 angol Chiffon paplan, lepedők és ágyneműkre 22.50 10.50	1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50	6000 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50	1500 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50
3500 „ igen finom 1/2 fekete e Cachmir -55.-33		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95	7000 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50	1000 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50
Finom Ternois és Ferdinand Clothjaira figyelemztetem a t. vevőket:		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50	8000 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50	1500 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50
3000 r. Ripz fekete és színes -95.-32		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95	9000 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50	1000 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50
2500 „ 1/2 igen finom fekete Terno 1.30 -45		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
3000 „ 1/2 meg finomabb 1.50 -45		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
3000 „ 1/2 meg finomabb 1.50 -45		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
1000 „ igen finom Ferdinand Cloth 2.25 -85		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
800 „ legfinomabb Alapin 3.20 1.20		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
1000 „ Italia Cloth fényvel 1.20 -55		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
800 „ Cloth de Anglia fényvel 1.50 -65		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
Moskalmék.		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
3500 r. Kaiton -25.-15		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
2800 „ Angot Creton -30.-17		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
3000 „ legfinom new-yorki Madapolan -35.-20		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
5000 „ színes Piquetok -52.-25		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
3000 „ Oxford Anglia -35.-15		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
3000 „ Oxford Fagatta -42.-18		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
4500 „ Oxford Jolley -48.-22		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
6000 „ szegedi festő -48.-22		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
5000 „ angol butor-karton virágos -60.-25		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
9000 „ torok Creton matt és fényes függönyök -58.-25		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
Kanavázson.		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
3000 vég 30 rötös amerikai kanavász 6.50 2.85		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
2500 „ Molino kanavász 6.90 3.20		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
4000 „ rötösasin 7.50 3.75		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
3500 „ rumburgi kanavász 9.50 5.35		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
7000 „ igen finom kanavász 9.50 6.25		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
5000 „ Patent Gradli fehér 11.50 6.95		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
3500 „ finomabb 13.-6.95		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
1500 „ finom Damaszt Gradli 15.80 7.80		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
Bátorkodógöcsöimre a vevő közönséget figyelemztetem.		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
Gyöcsöl.		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
3000 vég 1/2 rötös stamburgi gyöcsöl 5.70 3.70		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
3500 „ 30 „ rötösnyi gyöcsöl 8.50 4.50		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
5000 „ 30 „ v. sziléz. „ tisztá 11.50 5.95		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
3000 „ 1/2 rötös felérítetlen rumburgi saját gyártmány 14.50 7.50		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
2000 „ amerikai bögöcsöl 1/2 11.50 5.10		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
1000 „ ugyanaz 1/2 13.60 6.95		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
2500 „ finomabb 1/2 14.80 7.85		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
Finom gyöcsöl uri fehérneműkre.		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
800 vég 1/2 rötös Hollandi gyöcsöl 11.50 5.45		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
700 „ 30 „ Hollandi 14.70 7.50		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
1000 „ 30 „ fül Gyöcsöl 8.50 4.50		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
1500 „ 30 „ valodi Creas 11.50 5.95		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
600 „ 30 „ egész finom 16.70 7.80		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
3700 „ 30 „ val. bór rumburgi 16.70 7.50		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
1000 „ 1/2 30 „ bór rumburgi 18.20 9.50		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		
400 „ 60 „ georgsv. rumb. gyöcsöl 29.-16.50		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 igen finom amerikai oxford ing 2.50 1.50		
250 „ 64 „ legnehez. rumburgi 33.50 1		1 „ 1/2 damasc. szin. new-yorki szövet 2.50 1.20	6 „ „ rumburgi zsebkendő -42.-18	1 „ 1/2 finom Corsett 2.40 -95		

2000 drb. 18/4 angol plaid 22 frt helyett 5 frt 75 kr.
3000 meter teli gyapjuszövetek rőfje 5 frt 25 kr. helyett 2 frt 40 kr.

A bekövetkező őszi és téli időnyre csak 37 napig.

Mössmer József

35 rumburgi vászon raktára 27 a „menyasszonyhoz“.

Budapest, koronaherceg (uri) utca, 10. sz., a szibarus-utca sarkán.

ajánlja gazdagon felszerelt raktárát a legjobb fajta rumburgi, irlandi, hollandi, orosz, fonal és lepedő-vászonokból; asztali készletekből 6, 12 és 24 személyre, ágyneműkből, csínvat-, jaquard-, damaszt-, gradli- és kávé-abroszokból, törülközők, angol és francia battiszt, valamint szilézai és irlandi vászon-zsebkendőkből, függönyök, asztal- és ággyerítő, flanel, takarókból, szinór-, piqué- és színes ruha-barketekből, flanel, wattmoll, chiffon, angol shirting és oxfordból. Nagy raktár kész női és férfi-ingekből, nadrágok, corsettek, alsó-szoknyák, lepedők, párnák, harisnyák és káperák, himzett vászon- és battiszt szélekből, betétek, csipkék, kiegészítő- és gallérből, valamint teljes gyermek-felszerelésekből.

Kihazasítási készletek, minden nagyságban a legjobban eszközöltetnek. Az árak a legolcsóbbak valamennyi ismert szilárd cégekéi között, a hol jó és nehéz vászon adatik. Árjegyzékek kívánatra megküldetnek a vidéki megrendelések utánvétel mellett azonnal a legfontosabban teljesítetnek. 4833/4

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelenést és kapható

English-Hungarian Dictionary.

Angol-Magyar szótár.

Irta

BIZONYFÉRENCZ.

32 nagy 8-rétű iv. Ára füzve 4 frt.
Francia felbörkötésben 4.80.

ELÁRUSÍTÓKNAK

egy igen kevéssé ekkor minden költség nélkül eladható, minden rendbeli férfiak keresetnek. Irásbeli tudakozódást B. K. 500 alatt közvetlenül Haasenstein és Vogler Bécsben. 4830

Magas fokú tudóvész

a Hoff-féle sürített malátakivonat által enyhítetik a fájdalom igen mérsékelve a betegséget; maga a gyógyulásnak lehetőleg előkészítve lesz.

Elismerő iratok.

Hoff János, cs. k. udv. szállító, Bécs, Graben, Bräunerstrasse Nr. 8.

Fájdalmas volt rám nézve, leányomat annyira szenvedni látni; a legrosszabbra el voltam készülve. Egészen az a kép, melyet mellbajban elhanyagolt anyja mutatói, semmi reményt nem nyújtva a gyógyításra. Ekkor az ön csodálatos malátakivonatához folyamodtam. — Most hallatlanul egészséges, és még tengeri utazásra is vállalkozott, stb. Dr. Sporer, eszék. kir. kormányzó tanácsos, Abba-ziában.

Malátá-gyártmányainak (malátakivonat-egészségi sör, malátá-csokoládé, malátá-mellzúrkó) közönséget teljes gyógyulást; a gyermek fájdalomtól mentve van s az idegek megerősödve lettek.

Klewer G. Berlinben, Louisen-Ufer 1/d.

Árak:

Malátakivonat-egészségi sör egy palack 60 kr. 11 pal. 6 frt. 28 pal. 15 frt. 58 pal. 30 frt. — 1/2 kilo malátá-csokoládé 1. 2 frt 40 kr., 1/2 kilo 1 frt 30 kr., 1/2 kilo 70 kr. II. 1/2 kilo 1 frt 60 kr., 1/2 kilo 90 kr., 1/2 kilo 60 kr., 1/2 kilo 35 kr. Malátá-honban 1 zacskó 60 kr. 30 és 15 kr. — Gyermekmalátá 80 kr. Malátá-kivonat: üveg-e 1 frt, kisebb 60 kr. Malátaszappan 50, 60, 40 és 20 kr. Nagyon megrendelést megelégedéssel engem. — A csomagolás legolcsóbban számítottatik.

Hajfonatokat

tiszta, valódi emberhajból, 80 centimeter hosszúságú akóvty-kező bálmalatos olcsó árakon: 2 frt-tól, 2 frt 50 kr., 3 frt, 4 egész 5 frtig a legpompásabbakat, ajánl egyedül és kizárólag az I. budapesti rajmunka-gyár,

Löwenbeim J.

Budapest, VII., kismező-utca 30. szám.

Vidéki megrendelések pontos és lelkiismeretes, utánvétel mellett, beküldött hajminta szerint. 4818

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI ÚJONSÁGOK együttl.: egész évre ... 12 frt, félre ... 6 „ Compán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre ... 8 frt, félre ... 4 „ Compán a POLITIKAI ÚJONSÁGOK: egész évre ... 6 frt, félre ... 3 „

41-dik szám. 1878.

BUDAPEST, OKTÓBER 13.

XXV. évfolyam

SIR ALI KHÁN.

A z a férfi, kinek ama, mindenesetre a kétértékű kitüntetés jutott, hogy kihívó keztyűt dobjon a britek lábához s megújítsa a harcot Anglia és Afghanistan között, — 1825-ben született.

Atyja Doszt Mohammed khán épen azon évben ült a kabuli trónra, és a Barkzi-család ama nagyszámú hercegei közé tartozott, kik az India éjszakán uralkodó sikh-ekkel folytatott küzdelmekben megacézódva, a minden keletivel veleszületett ravaszság és cselszövés nagyobb adaga által tünnek föl.

Doszt Mohammed khán, mint az a soknejű ázsiai fejedelmek helyzetében más-ként nem is képzelhető, gazdagon volt megáldva gyermekekkel. Atyja volt több mint tizenhat fiúnak s talán kétféle leánynak, kikről azonban az orientális életrajzírók az ott uralkodó illumi-tekéből nem szoktak említést tenni.

E férfi sarjadékok legidősbjei voltak az első házasságból származott fiuk. Sir Ali, ki az ifjabb fiakból való, atyja egyik későbbi nejétől származott és pedig, ha jól vagyunk értesülve, egy éjszaka-herati Hezare-főnök leányától. Ifjúságát, mint minden afgán herceg, ő is fegyverforgatással, lovaglással, vadászattal, czéllövessel töltö el; tanulással nem igen foglalkozott s egész tudománya legfeljebb egy közepeszerű fogalmazású persa levél megírására s a vallásos nevelésben elkerülhetetlenül szükséges dolgok ismeretére terjed.

Daczára hogy ifjabb fiai közé tartozott atyjának, Doszt Mohammed khán az idősebb fiuk trónöröklési jogának mellőzésével mégis már jó eleve őt nevezte ki utódjának. Mint atyja kedvence, ritkán távozott el annak oldaláról, s nem egy sajtását, fájdalmat, nem épen a legjobbakat, tanulta el atyjának.

Már zsenge korában ki levén téve testvérei irigységének s bevonatván az ebből származó viszálykodásokba, — már mint serdülő ifjú nagy előmenetelt tett az armánykodások iskolájában s természetesen már ez időben is föltette gyanakodó

volt minden környezője s legkivált édes testvérei iránt.

Midőn Doszt Mohammed khának 1863-ban történt halála után Herat alatt elfoglalt atyja trónusát, meg kellett kétszereznie cselszövényeit, hogy fiverei várható támadásának sikerrel ellen

Mert nehéz lenne tagadni, hogy Sir Ali a balsors ama csapásai nélkül, melyek őt atyja halála után üldözték, talán jobb fejedelemsé is válhatott volna. — Van benne a jó indulatnak bizonyos foka s a hozzátartozók iránti szeretetet lehetetlen tőle elvitatni. E jellemvonás leginkább kitűnt benne legidősebb fiának, Dzsél-al-ed-dinnek halálakor, ki 1865. jun. 6-án a Kedszbaz melletti ütközetben esett el. E fia halálában Sir Ali hirtelen lobbanékony természetének is nagy része lehetett. Sir Ali, a ki akkor éppen harczban állt koronáját fenyegető egyik fivérével, a mondott napon volt a döntő ütközetet megküzdenő. Az egymással jóformán egyenlő erejű két sereg farkas-szemet nézett. Sir Ali legidősebb fia és leendő örökös vezénylő atyja seregének előhadát. Az ellenség támadása e helyen meglepő nagy erővel történvén, a fiúnak néhány száz lépéssel vissza kellett vonulni seregével. Ezt látva a khán, gyávanak kezdé szidalmazni fiát s meghagyta neki, hogy azonnal ujtassa meg a csatát. Az atyja szavai által vérig sértett fia elkecseregett dühvel veté magát az ellenségre, a két sereg összebonyolódott s az ember-ember elleni küzdelemben Dzsél-al-eddin összeakadt éppen ott parancsnokló nagybátyjával, Emin khánnal s párviadalba bocsátkozott vele. Mintán már jól ellátta kardja csapásaival, a szorongatott Emin pisztolyt rántott elő s azzal ott menten főbe lövé öcsését, a mi azonban nem akadályozta meg Sir Ali diadalát, mely aztán ingó trónját is megszilárdította.

De Sir Ali elsőszülött fiának elveszte annyira megszomorítá, hogy valami szenvtelen buskomorságba esett, napokig nem nyult eddelhez, s mindig szeretett fia nevét hangoztatá. Ez állapota hónapokig tartott. Azt is beszélik, hogy egyszer Kandabarban, több héttel az említett csata után, egy éjjeli órában kiugrott ágyából s a palotája udvarán levő tóba veté magát s néhány másodpercig ott kereste fiát a víz alatt a tó fenekén. Midőn a szolgálk kifogták s szobájába vivék, elmondá, hogy álmódott s álmában fiát a tóba esni látta, meg akarta hát menteni.

Nem esoda hát, ha ez időtájt tele voltak Közép-Ázsia, Persia és India bazarjai azzal a hírrel, hogy az afghán király megbolygódott.

Fájdalom, az atyai szív e gyöngédségre lobbanása nem tartá vissza Sir Ali, hogy másik fiával Jakub khánnal szintén ne éreztesse tulságos s meg nem érdemelt szigorát, s hogy e derék és tehetséges herceget trónöröklési jogától megfosztva, ne ifjabb, de kevésbé tehetséges fiát, Abdullah Dzsánt jelölje ki örökösének.

Ez a Jakub khán, a kivel én 1863-ban magam is találkoztam Heratban s a ki az én akkori inkognitomon keresztül látva, később elég barátságosan fogadott, — mint tudjuk, az indokolatlan mellőztetés miatt föllázadt atyja ellen; de ez aligértekel Kabulba csalta fiát, ott elfogatta s Jakub khán már öt éve ül a kabuli vár-tömlőcz sötét üregében.

A mi a most 53 éves afghán uralkodó egyéb tulajdonait illeti, azt mondhatjuk, hogy Sir Ali, mint általában valamennyi honfitársa, mindennek előtt harczos, s ennek folytán mindig is a lovas nemzetek mintaképének ismert turkomanok öltözetében tetszelgett magának. A turkomanok

hosszu felső kabátjában, dőcz-süvegében utazott a többi között ez előtt mintegy tíz évvel Indiába is, nevezetesen így jött Amballahba, hol több napot töltött Lord Mayo társaságában. Ugyanez öltözetben le is fényképezteté magát ez alkalommal.*

Külsejére nézve, erőteljes, izmos testalkatu ember, széles fejű s kissé hosszúkás orral. Arcvonásai látszólagos nyugalmat árulnak el, sőt a buskomorság bizonyos fokának kifejezését mutatják, míg nyitnak egyáltalában nem mondható tekintete a ravaszságnak és alatomosság-nak árulja el nem csekély adagát.

Hogy mint afghán, fékezhetetlenül pénzvágó és fukar, azt említeni sem szükség. Egy oly országban, mint az övé, a hol az uralkodói hatalom és befolyás csak a nagyszámu khánok és szerdarak busás zsoldja által tartható fönn és gyakorolható, — könnyen felfogható, hogy uralkodása e fenntartó eszközeinek szaporítását tévé legnagyobb feladatává.

Gyanakodó természete soha nem enged, hogy valamely párthoz, vagy politikához szorosan csatlakozzék. Mivelhogy az angolok éveken át segélyezték zsolddal s elárasztották ajándokokkal, ázsiai „együgyűségében” könnyen eszébe juthatott, hogy ily módon szerencsét próbálhatna az orosznál is. Ezért már évek előtt el kezdett kacérkodni Kaufmann orosz tábornokkal Taskendben, illetőleg a szentpétervári udvarral.

Ezt a kétkulacsosságot az angolok természetesen, nem vehették közönyvel. Ebből származott a kölcsönös elhidegülés, mely a jelenlegi kenyértörésre vezetett, s mely az esetre, ha az angol-indiai sereg csakugyan elborítja a khán országát, ennek trónjába is kerülhet.

Az afghán fejedelmet e végzetes szenvedélyességéből még a vallás, illetőleg az afghánok szemében, mint a mozlimek khalifája nagy tekintélyben álló konstantinápolyi szultán befolyása sem gyógyíthatta ki. Khuluszi effendi, Abdul Hamid kabuli rendkívüli követe előtt oly kifejezésekben nyilatkozott a khán, melyek változhatatlannak tűntetik föl az oroszokhoz való ragaszkodását, a kiktől pedig még egy ázsiai fejedelemre se származott üdvösség s a kik közvetlen okai lesznek az ő elbukásának is. Fájdalom, az igazságot az afghán király nem veendi szívére s nem térítendi őt jobb politika ösvényére, mivel Sir Ali khán — a hindu példabeszéd szerint: „a kobrafigyő marása s az afghán gyűlölete ellen nincsen orvosság” — nem fog engedni előbb, míg régi bosszúvágya ki nem tombolta magát.

Vámbéry Ármin.

Mily jó, hogy nincs fiam, lányom.

Oh mily jó, hogy nincsen fiam,
Most elvinnék katonának;
S szegény anyát megölné az
Aggodalom, a búbanát.

Ezer gondot, éji álmot
Áldozhattam volna érte,
De szívesen adtam volna
A haza szent védelmére.

* Ezen eredeti fölvétel után mutatjuk be olvasóinknak a khán arczképét, ki süvegét, melyet a keleti mohamedán nem örmöst vesz le a fejéről, ez alkalomra Lord Mayo indiai alkirály kértette vette le. Az eredeti fényképet, mely után képkép készült, keletről küldték meg a t. ciklikónak.

Szerk.

Oh de fájna, ha most vinnék
Nem a haza védelmére —
Azt se tudva mért — hiában,
Dicstelenül folya vére.

Ádáz népek bőségyvere
Ezer halált szórta rája;
S nem volna, ki egy virágot
Tűzőn árva sirhantjára.

Oh mi jó, hogy lányom sincsen,
Eladó lány, szép menyasszony;
Hogy völgegynt, ifjú férjet
Idő előtt megsejtsen.

Fájó búcsú, hűség-eskü
Jól még el se hangzott volna,
S már a férjnek, tán apának
Dobolnának indulóra.

Rossz idő jár mindenfelé,
Háborút vív föld az éggel,
S a letarolt mezők helyét
Nem veti be reménységgel.

Hajh, mit ér az élet, ha még
Tavaszra sem hoz virágot?
S búval, gyászszal vonja be a
Tarka fényes ifjúságot.

Rideg, sötét lesz a világ...
Mily jó, hogy nincs fiam, lányom!
A kinek van ez időben
Azt az anyát oh mint szánom.

W. Rajka Teréz.

Rablóvilág.

— Egy bujdosó naplójából. —
(Folytatás.)

Hogy itt mik történtek ez években, hogy néhány kisebb-nagyobb bandába csavarodott ember, kiknek száma aligha tehető száznál többre, ezen több ezer négyszög-mérföldnyi területen százezernyi osztrák hadsereg közepette nemcsak a polgárságon, de utóbb már e hadseregen is tudott uralkodni, a mennyiben utóbb már ők lettek támadókká és olykor diadalmasan — erről a csodáról nemcsak a jelen ivadéknak, de az akkoriak is csak ezen tájon tartózkodónak volt tudomása, mert hírlapokban ez állapotokról és esetekről alig lehet csak rövid említést is tenni. Én magam megkísérlem egy-két nevezetes tény leírni, de az illető lapszerkesztő, képelem, mint remélhetem meg már a fölött is, hogy ilyen levelet hozzá mertek intézni és bizonynyal sietett a kandalló tűzében semmisíteni meg a corpus delicti...

A kormány, ismervé a hangulatot, mely egy távolibb kapu vagy ajtó becsapódásának tompa zajában az érkező Kosuth ágyuját vélte hallani, természetesen jónak látta a „rablóvezényletek” rémjeleseit közzé nem tenni, hogy azt a lázas álmában félre beszélő Fama képzelve valóságos guerillaharczra ne fujhassa föl, mely ekként még veszélyesebb mérveket ölthetne föl, és még kevésbé akarhatta, hogy e mozgalomban a közvélemény politikai színezetű brigantagiot vagy éppen szervezett guerillaháborút lásson.

És az igaz, hogy ez nem is volt, nem lehetett az, mert sehol sem volt oly hatóság, sem nyilvános, sem titkos, mely e bandákat szervezte, s melynek nevében és kitűzött politikai céljaiért küzdöttek volna. Közöséges rablók voltak, de a fájdalmas tragikum éppen abban rejlett, hogy nem jelentéktelen lehetett köztük azon elem,

mely ezen hitben és tudatban tévedt a menthetlen kárhozát ezen pokoli lejtőjére és csak akkor vette észre, hogy közöséges rablonak lyukadt ki, midőn már a visszatérhetés nyílása örökre bezárult mögötte! Voltak közöttük, kiket a „guerilla” nevezet csalt meg, a fegyverletétel után közvetlen uralgó bizonytalanság, a nemzeti fanatizmus makacs hite, vérmessége, hogy „nincs még veszve Magyarország” — s személyes tapasztalataim azt engedik sejtene, hogy voltak közöttük a műveltebb osztályokhoz tartozó „kabátos” egyének is, kik később tán visszatértek volna a társadalom kebelébe, ha a katonai rémuralom azon persze — kényszerű és nem éppen jogosulatlan — parancsa, mely minden fegyveres bujdosóval rövid statárialis uton mint futó betyárral járt el, — a visszatérést lehetlenné nem teszi vala.

Sőt utóbb e tilalom odáig szigorult, hogy már a saját védelmére fegyvert rejtetőt vagy oly egyénre is kiterjedt, ki bár akarata ellenére valamely csárdában vagy uton egy fegyveres rablócsapattal találkozott, és azt föl nem jelentette.

Feledhetlen marad előttem a látvány, midőn a szegedi katonai rögtönítélő bíróság két jó módú csongrádi földművest elítélt és kivégeztetett, csupán azért, mert a pusztán valamely csárdában betyárokkal találkoztak, felük ittak, dőzsölni kényeszerültek és föl nem jelentették.

Mert a vidám pajzánkodásra való hajlam talán a világon semmiféle népnek kedélyével annyira nincs összenőve, mint a magyaréval. Ezt csak az tudja, ki a néppel a veszély legkomolyabb, legdrámaibb pillanataiban érintkezett, együtt működött. Erről sok mulatságos adatokat szolgáltatott a forradalmi csatatér. A 19 éves gyermek honvéd tréfát üzött magából a halálból!

A magyar betyárnak is egyik kiválóbb sajátága, mely őt más nemzetbeli pályatársaitól megkülönbözteti, az, hogy szeret nagyuri juxokat csinálni, vendéglélni, s az alföldi csárdák közt a régi jó (?) világban csak az fizette ki magát s csak az csinált jó üzletet, melynek betyár látogatói voltak. Az ilyen gavalérabb betyárok valósággal szinte „fogták” a vendéget. Ha tetszett nekik s uribb, előkelőbb fajta volt a vendég, eléggé tisztességesen ment a mulatság; de néha a szeszélyes pusztai uralkodónak czifra komédiára szottyant kedve, s bohócot rögtönzött a fogott vendégből... A kökúti csárdában egyszer két dióverő (hosszulábu) tót mérnöknek reggelig kelle az asztalon tánczolniok egy ilyen sivatagi „felség” előtt, kinek lábaival aztán pár hét múlva a bójti szél kelt tánczra a levegőben...

A két jó módú csongrádi gazdát is egy ilyen társaságba vitte a balvégzetes véletlen, talán ismerték is az ott mulató betyárokat még csikós bojtár korukban, de az már mindegy, inniok kellett velők hajnalig, s mivel ama rendeletet csak éppen e napokban hirdette ki a katonai hatóság, talán nem is volt fölöle tudomásuk, vagy nem hihették, hogy azt a hatóság komolyan betű szerint vehesse, s valósítsa a fenyegetést. Elég az hozzá, nem jelentették föl az esetet, s e miatt elfogatván, Szegedre hozataluk után pár óra múlva már függtek egymás mellett! Pedig egész csapat csongrádi legbiztonság-

gesebb polgár jött be utánuk Szegedre, tanuskodva feddhetlen életükről, kérve, könyörögve, igérve — a mint beszélni hallám — 30—40 ezer forintot katonai kórházra, hamegkegyelmeznének nekik!... De a katonai hatóság elrettentő példát akart adni. És a maga szempontjából nézve a dolgot, kénytelen volt vele. Mert hiszen e rablórulalom tulkapásának oka éppen az volt, hogy a nép ellenségének tekintvén a hódító katonahatalmat, gyűlölvé szíve mélyéből a zsandárt, kiket eme szökevények meglehetősen fogyasztani igyekeztek, alsóbb rétegeiben legalább is tűrté az abnormis állapotot és a két rosszat magára hagyta egymással küzdelmében. Mert ha, mint megjegyzém, nem leheté is „e bandákat politikai brigantagionak keresztelni, de tagadhatlan, hogy színeztőkben volt valami keveréke a politikai érületnek, valami lopott rongy az elbukott nagy elvi harcz lobogójából — legalább ők maguk úgy geralták magukat, kivált eleinte, a minthogy utonálló rablásaik tárgyait is ekként választották meg a „feketesárgaságukról” ismert nevezetességek közül, és oly egyént, ki a forradalmat szolgálta, nem igen támadtak meg, a volt honvédség czime pedig éppen valóságos „menlevél” volt mindenki számára. Így még mindig ők voltak a „népdalok hősei”, sőt jó részt azok költői is, és fogadni merhetnénk rá bátran, hogy a következő, mintegy programjukat kifejező, akkorában legnépszerűbb dalt sem a „Hölgyfutár” poétái csinálták:

„Vigan élünk a pusztában, betyárok;
Felénk se jönnek azok a zsandárok.
Felénk se jönnek azok a zsandárok,
Jönnének bár, hamarabb elfogyának.”

És ez ugyan nem volt üres henczégés. A zsandárok csakugyan nem igen igyekeztek feléjük, és döböntőleg fogyni kezdtek. Utóbb már dsidásokat adtak mellőlük, de még ez se volt elég. Ezeket is megtámadták és volt eset rá, hogy három is elesett volna. A rablók vakmerősége hátrát nem ismert. Korlátlan urai voltak a pusztának, utóbb már a nagyobb városoknak is. Néha egyes rabló megtámadott és végig kirabolt ötven-hatvan kocsiból álló, vásárról érkező karavánt. Szeged város kellő közepén reggeli 9 óra tájon kirabolták Kohn nevű gazdag zsidó házat, melyben az összpontosított „földtápotatók” kerületi személyzete hivataloskodott. A rendszeres rablás két egész óra hosszant tartott.

Sajátságos végzetem úgy hozta magával, hogy a forradalomban, az azt megelőző és követő néhány év alatt rendszeren ott csötlötem-botoltam, a hol valami rendkívüli történt, azon csodálatos szerencsével a szerencsétlenségben, hogy egy vékony hajszál mindig föltartotta a fejemet fenyegető veszély damokleszkardját. A rablókor szak négy legkegyetlenebb éve alatt is, 1851—55-ig Budapest, Szabadka, Debreczen, Miskolcz közti területen csaknem szakadatlanul utazva, többnyire egyedül, éjjel-nappal egyaránt, — előttem, hátam mögött, oldalvást öltek, raboltak, a legdühösebb csetepatákat vívtak rablók és csendőrk, de a melyekről én szerencsésen elkéstem, s csak akkor érkeztem a helyszínére, midőn már csak a végbement katasztrófák vagy csatáknak a benne résztvevők általi elbeszélését élvezhettem. Itt

is úgy történt. Azon épületben, hol a rablás esett, reggeli nyolcz órakor találkozásom lett volna; egy órával elkéstem, s így éppen vagy tíz perecz múlva érkeztem oda, miután a rablók két kocsin eltávoztak, a város lakosságának néma meglepetésére.

Reggeli hat órakor jelentek meg a rablók. A háznak két kapuját bezárták, s az egyiken belől, melyen a rendes bejárat történt, két őrt állítottak. A lakókat benn a nagy teremben összekötözték, s mint a zsákokat egymás mellé fektették a padlóra. Azalatt a szolgálk szemelelyzetel és a házi ur családjával minden értékes holmit rakásra hordattak. Ha valaki csöngett a kapun, azt a két őrt kinyitotta, az érkező torkon ragadták, a nagy terembe vitték s ott sorba földre fektették. Egyetlen érkező volt, a ki ellenállani mert, egy izmos hivatalnok, a ki hamarjában földre sujtotta az egyik rablót, s míg a másikkal is birkózott, azalatt a földre sujtott föltápaszkodott s befutván a terembe, onnan hozott segítséggel a bátor küzdőt is lefogták és ezt már aztán nemcsak megkötözték, de fejét is puskatussal beszaggatták. Kilencz óra felé készen voltak. Befogattak a házi ur kocsiába, s azon és a maguk szekerén diadalmasan „el ki” vágattak a városból...

Híre futván a dolognak, a zsandárok utánuk eredtek — de hát mi haszna? A pusztá nagy, el kellett szóródniok különféle irányban; s habár tizen is megpillantották az öt-hat tagból álló bandát, ezek oda se néztek nekik, még csak sebesebben se hajtottak. Sőt meg is állapodtak, lezártak szekereikről és a szekérhöz szorított puskacsőiket a zsandároknak irányozva, egész nyugalommal kezdtek a csatához.

(Folyt. követc.)

Zrinyi Miklós emléke Szigetvárott.

A magyar történet egyik legmagasztosabb eseményének 312-ik évfordulóját hazafias ünnepellyel ülték meg Szigetvárott szeptember hó 7-én. Három századnál tovább kellett várni a magyar Leonidás és hőstársai szellemének, míg dicső emlékeztük nemcsak a könyvek lapjain, nemcsak szájról-szájra kelve lesz megörökítve, hanem külső kifejezést is nyer azon a módon, a mint az más országokban szokásos, hol a nagy emberek és tetteik emlékét kőbe faragva is megörökítik.

Szomorú multunknak következése az, hogy míg az ellenünk harczolók saját hazánk földén is, néhány rövid év alatt meg tudták kapni a magok emlékoszlópát: századoknak kellett leforgani, míg mi odáig jutottunk, hogy történetünk nagy eseményeit, hőseit, vértanuit ily módon is megtsírtelje a nemzet kegyelele. Pedig hány mozzanata, hány nagy alakja van a magyar történetnek, a mely és a ki érdemes lenne a némaságaival is ekesen beszélő köre, mely helyett eddig csak a szívekben élő kegyelet táplálja emlékek iránt az oltárlángokat. Hol van hazánk alapítójának, hol első királyunknak, hol a korát megelőző szellemű Könyves királynak, hol az ország második megalapítójának IV. Béla királyának, s a világhíró Hollós királynak emlékoszlópa, s meddig kell még várni az időre, midőn elég lelkes és hatalmasság válik a nemzet s támad ílhett művész, hogy olyat állítson nekik, minőt érdemelnek?

Szigetvár ime már meghozta a magyar történelem pantheonjához a maga követ. Csak harmadfél éve, hogy fölmerült a terv, hogy a szigetvári

dicső hősök emlékét, magán a hőstettük színhelyén márvány és érc is hirdesse.

Mint mindenünk, a mink van, ez is a nemzet fiainak áldozatkészségéből állott elő. Háromezer néhány száz forintot gyűjtött rá együvé a hazafias kegyelet s ez év szeptember 7-ikén, ugyanaz napon, melyen 312 év előtt Zrínyi és társai vérükkel pecsételték meg e helyen lángoló honszeretetüket, lelkes, nagy közönség jelenlétében, ünnepélyes szertartás mellett, leleplezték a kész emlékszobort.

A lehulló lepel rohamra készülő ércoroszlán alakját tüntette elő, az erő, bátorság és fenség jelképét. Lábai alatt török és magyar zászlók és fegyverek trophauma.

Az öt láb magas ércoroszlán nyolcz láb magasú, valamivel hosszabb s hatodfél láb széles vörsmárványból faragott kőtálon áll, egyik lapján Vörösmartye e soraival:

„Honf! ha fellépendsz dűledék várára Szigetnek,
Sirva ne említs szót sajnos esetedről!
Ott, hős Zrínyi körül bátor dalai nyugosznak,
Gyöngye panasz-szózat bántja nagy álmaikat!”

A talapat hátulsó oldalán e fölírás olvasható:

„ZRINYI MIKLÓSNAK,
Szigetvár és vidéke.
SZIGETVÁR HŐSI VEDELMÉBEN
elesett 1566. szept. 7-én.
Ez emlék felállított 1878.”

A szigetvári főpiacon levő kis park közepén áll az

ZRINYI MIKLÓS EMLÉKE SZIGETVÁRTT.

AZ ARTÉZI KUT A VÁROSLIGETBEN.

emlékszobor, bár a történelmi hűségnek inkább megfelelő helye a „kírohanási kapu” előtt lett volna, de itt felállítani szépészeti és közlekedési akadályok nem engedék.

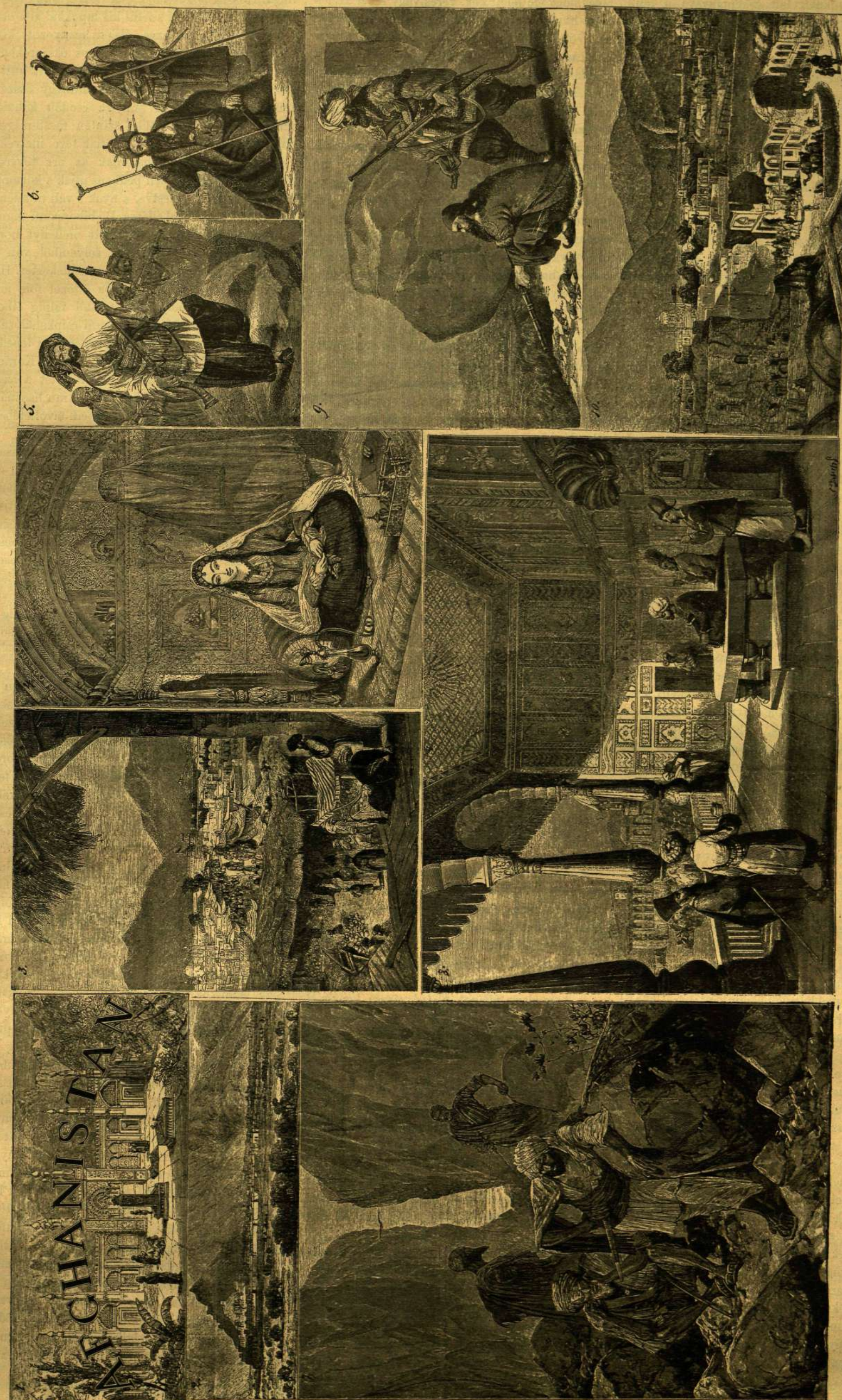
Az ércoroszlánt, melynek felső pontja 13 lábnyira áll a földszint fölött, Vándrák budapesti gyárában öntötték, míg a talap Gerenday Antal budapesti műteremből került ki.

A szigorú műtész könnyen fog fölfedezni hibát az oroszlán-alak egyes részeinek aránytalan voltában, — azonban a szobor áll s vele törlesztve van egyik tétele annak a hosszú hosszú számlának, melylyel a magyar nemzet saját multjának és nagy őseinek még mindig adósa.

—78.

Afganisztán és lakói.

Az iráni fensík legkeletibb részén, éjszakra s keletről örök hóval borított hegyek által körülvéve, délen megmérhetetlen homokpuszta kerítéssel, terjed el Afganisztán, India kulcsa. Két évezrede már, midőn a nagy Macedonia hódító csapatai először léptek idegen világ-részből e mesés tartományba, honnan az út az aranyban s drága kövekben oly gazdag Indiába vezetett, s

1. A fejedelmi palota előudvara. — 2. Kabul. — 3. Bazar és citadella Kandaharban. — 4. Kabuli nők a háremben. — 5. Kohistán katonái nyári ruhában. — 6. Földőler és segéje. — 7. A Klaber-szorosban. — 8. Szedsa-ut-Mulk shah palotája Kabulban. — 9. Afgán gyalogosok téli ruhában. — 10. Kandahar város.

KÉPEK AFGHANISZTÁNBÓL.

noha a két évezred alatt e csodálatos tartomány új s új hódítóknak lett zsákmányává s fontosságát a világtörténelem sok korszakában el lett ismerve: — e tartomány még ma is meglehetősen ismeretlen. Határainak tözsomszédságában az Indus folyó termékeny völgyén vasut vonul át, nagyobb városainak bazárjai zibongnak messze földről jött kereskedők zürzavaros hangjától, egyik oldalán a hatalmas britt oroszán, éjszaki közel szomszédságában az orosz medve vetette meg lábait, de Afghanistanban magában még mindig csodálkozást kelt fel az európai arez s a róla irt munkák száma sokkal csekélyebb, mint a mit bármely más szomszéd s talán kevésbé jelentékeny tartományról irtak.

Talán másként lesz ez ezentúl. Afghanistan lakóit utolérte azon, a nemzetekre nézve mindenkor kiválóan szomorú jelenség, hogy sokat beszélnek felőlök. Ugy látszik, a világ két legnagyobb hatalma, az angolok s oroszok, csakugyan itt fognak először komolyan összeütközni. Az egész művelt világ osztatlan figyelemmel kíséri a két nagy hódító harcának előjeleit is, s ily körülmények közt e kis tartomány, melyet szomorú végzete a két óriás közt helyezett, szintén kiválóan magára vonja a figyelmet.

A kis, de jelentékeny tartománynak két legnagyobb városát mutatjuk be ez alkalommal olvasóinknak.

Jelenleg nem a főváros, a különben szintén jelentékeny Kabul, hanem az indiai-persa kereskedés híres székhelye *Kandahar* bir kiváló fontossággal. Ezen ősrégi város Afghanistan délnyugati részén fekszik a Seistan pusztá s a nagy király-ut torkolatánál. A rege azt tartja róla, hogy még Nagy Sándor építtette, de ezen idő óta földrengés már háromszor pusztította el. Negyedszer Ahmed sah, Afghanistan böcs fejedelme építtette föl. Az ő nagy nevéhez van kapcsolva e tartományban minden jelentékeny tény, katonai erényeiről, nemesszivűségéről még most is zeng a dal s az utódok, kik között ma már csak a papok s kereskedők érik az írás titkát, szent gyanánt tisztelik a tudományok eme híres pártfogóját, kit már életében „szennyfolt nélkül levő fejedelem” nevével tisztelték meg. A nagy Ahmed khán városa jelenleg igen változatos és érdekes, de a mellett szomorú képet nyújt. Termékeny s gyönyörű dombok által képezett völgyben, oly helyen, hol minden kő s minden domb a kegyelet által egy-egy regével van kitüntetve, négy angol mérföldnyi területen nagyrészt félig romokká sülydött piszkos házakból áll. Magas kőfalain át hat szép kapu vezet a városba, melynek négy főutcája a Nakarra-Khana nevű citadella körül egyesül (Ahmed kupolás sírján kívül az egyedüli nagyobb épület képműköd), házai között felváltva sátrak is nagy számmal fordulnak elő s ezekben vannak nagyobb részt elhelyezve a bazárok.

A bazárok keleten mindenütt a nép főgyűléshelyei. Afghanistanban a mecsetek s „hujar”-nak nevezett klubok is léteznek ugyan, de csak az előkelőbb osztályok gyűléshelyei gyanánt; a nép a bazárokból tölti üres óráit. Az afghánok férfiai, sőt bizonyos tekintetben a nők is, határozottan emlékeztetnek a zsidókra. Európai tudósok, daczára a nyelv nagy különbségének, rokonságot is akarnak köztök megállapítani. Bármily alapja legyen is e rokonságnak, a hosszú idő s változó körülmények a két népet eltérővé teszik egymástól. Az afghánok harcziás nomád nép. Életük nagyobb része fegyvergyakorlatokban s lovakon telik el; a kabuli emír nagy tekintélye daczára nem képes megakadályozni, hogy a harcziás vágy csaknem folytonos polgárháborúban, a törzsek örökös perpatvarkodásában ne nyilvánozzék.

Két-két katonát is mutatunk be képeinkben. Arczuk igen jellemző, de még sokkal érdekesebb

öltözetük. Nyáron ezen öltözet igen egyszerű. A tágas bugyogó felett kék, veres vagy fehér széles inget hordanak s e felett van a „kummurkusa” nevű öv, leginkább orosz bőrből, mely egy egyszerű népnél valóságos kamrát képez; lövő eszközök, kalapács, kés, olvasó, amuletek, ereklyék, apró kis imádságos papírok, melyek szintén a halál vagy más veszedelem ellen védenek meg, képezik a tartalmát. Ez öltözethez járul a selyem vagy posztó mellény s főlegül egyszerű, szorosan fejhez álló sapka vagy turbán. Télen az ing (cameez) felé „numka” nevű zubbony jön, melynek benseje gyapjú, míg külsője igen csinos selyemmel van bevonva s a bugyogó helyére sötét vastag nadrág jön. Fegyverzetük vasládza, bivaly- vagy rhinocerosbőr paizs, egyenes 25—35 hüvelyk hosszú kések, görbe kardok, hosszú puskák, melyeknek agyai elefántcsonttal, rézzel vagy ezüsttel vannak fölékítve.

Sajátságos, hogy e tartományban a *hóhérok* szintén katonai rangot foglalnak el, sőt némi tekintetben még azoknál is tekintélyesebbek. Valódi komoly igazságszolgáltatás e népnél nem létezik. Mohamed híven megtartott parancsainak megfelelőleg az őz férfiak képezik mintegy az állandó juryt, mely a Korán tételai alapján ítéli meg az elébe terjesztett kisebb fontosságú pereket. Nagyobb ügyekben a vérboszu vagy épen egyenesen a hóhérok (nassaukchibaushis) segítene. E testület — mert itt valóban arról lehet szó — több száz tagból áll, mindegyik biborvörös zubbonyba van öltözve s fején magas, a legfantasztikusabb jelvényekkel ellátott süvegeket visel. Némelyik jelvénye a számfűl, másiké a tövises díszítő tüskéi, harmadiké az ökörszarv stb. s e jelvények használatában bizonyos rangfokozat van megállapítva. Rendes főnöki, kinek arczképét közölik is, születésénél fogva nemes ember, ki a fejedelem előtt szokott lovagolni. Kezében hosszú pálca van, tetején madárral, azt jelölve, hogy egy család feje. Az ily különöz öltözködés igen régi eredetű; mondják, hogy már a római császárok idejében akadtak udvaroncok, kik ez öltözmódot utánozták s szintugy, mint az afghanistáni hóhérok, a fejedelem előtt, annak nyilvános helyen megjelenése alkalmával kengyelfutók s utcsinálók voltak.

A rómaiaknak általában e nép között, hol hajdan végső tartományuk létezett, több nyoma maradt fenn a romokban. A rózsavíz mesés hírű helye Herat, — Baktra, Zoroaster születés helye, Zariospo, Nagy Sándor táborhelye a történet által is ismert s egykor talán, ha e tartományban a nyugalmasabb idők a régiségek ápolását is megengedik, a tudósoknak kedvező kutató tanyájuk leend.

A modern világot *Kabul* városa képviseli, az emír székhelye, mintegy 40 ezer lakossal s kellemes dombos vidékkel. Egyik képünk, mely egy-kissé régi keletű, miután újabb képek e városról nem igen vannak, a jelen század közepe táján élt Szedsa-ül-Mulk shah palotáját mutatja; magával a shah legfiatalabb fiával Sápúr herczeggel, ki utána lett fejedelem. A herczeg ősrégi trónon ül, mely nyolczszögű fehér márvány oszlopokból van szőszetve. A palota, melynek rajza elég jó képet nyújt mindenkinek a keleti kényelemről s pompáról, faragott s festett fából van készítve, telve fülkékkel, virágok s más ékítményekkel.

A fejedelmi trónnal s palotával is érdekesebb azonban a hárem benseje. A pazar fényű s mindennel gazdagon elhalmozott teremben két nőt látunk magunk előtt, kik közül az egyik „burka” nevű leplebe rejtözve alig ismerhető föl, míg a másik csinos keleti arczával, a hárem kényelmének s unalmának megfelelőleg, szépítő szerekkel van elfoglalva. A nő élő alak. Rattray Jakab angol író művéből van véve. Baumian volt

kormányzójának neje s Doszt Mohammed unoka-huga. Hosszu fekete haja közel száz arany sodronnyal összekötött s felül kis lapokkal ellátott fonatban van elhelyezve. Fején aranyozott kis sapka van s fülbevalói igen csinos ékszerekből állanak; szeméi a szempillák közé tett antimoniummal (szurme) vannak mintegy összehúzva, s ez által az annyira csodált félhold alakot nyerik. Szemöldéi szintén mesterséges uton ily félhold-alakukká vannak téve, melyeknek végei mintegy lehajolnak az orr tövére. Kezei s lábai, különösen pedig az ujjak s körömök barnára vannak befestve, a nyak s váll mindenütt ékítményekkel ellátva. Bő biborszínű ingükön felül arany lánczeczal ékített mellényt hordanak, mely nagyobb részt selyemből van s szabásában a huszárdolmányra emlékeztet. Ha kimennek a szobából, e csinos öltözék fölé jön még a „burka”, mely a nőt tetőtől talpig elborítja s csak a szemtáján van némi csipkehalózat, melyen át lehet tekinteniök. E fehér nagy lepedő szélein selyem szöveten gyakran láthatók Koránból vett föliratok. E csodálatos öltözetet a csel-szövényekben gazdag nők igen gyakran használják föl arra, hogy kedveseiket férjeik távollétében a hárembe csempésszék.

A nők a hárem bensejében dohányzással, mesemondással, apróbb kis házimunkákkal, de mindenek felett toilettel-lel foglalkoznak. Néhány előkelő nő tud olvasni is, de irni nem tanítják meg őket, miután azt általában a nőkre nézve veszélyesnek tartják. A szabadban leggyakrabban lehet őket látni a bazárok körül, hol rendszeren perzsa mesemondókat hallgatnak, avagy férjeik háta megett lóháton lovagolva. Ha maguk lovagolni, a lovat rendszeren vezetni szokták, míg a szomszéd népeknek a nők is kiváló jeles lovasok. Az alsóbb rendű osztályok nejei fedetlen fövel is láthatók.

Az afghán nép vad és harcziás. 1842-ben a *Khaiber* szorosnál, hol a legfontosabb kereskedelmi ut vezet Indiába, már nagy vereséget szenvedtek tőlük az angolok. Ezen szoros a jelen háborúban döntő befolyású. Itt a Kabul folyó völgyén, midőn az a hegyeken át az Indus felé ömlik, van a legjobb s közlekedésre leginkább alkalmas hely Indiába. A Khaiber szoros Pesawur indiai várostól nyugatra mintegy tíz angol mértföldnyire Dsemrudnál kezdődik s az afghan Dhakáig terjed, mintegy 33 angol mértföldnyi hosszúságban. Közel kezdetéhez Kadam falu mellett védő várom emelkedik ezentúl a völgy mindinkább szűkebb lesz. A szoros könnyű lovasság számára könnyen járható, azonban mindenütt igen alkalmas a védelemre. A szoros szomszédságában lakó törzsek az afghanoktól csak bizonyos tekintetben függenek s szolgálattukért, mint határőrök régebben fizetést is nyertek. A harcziás jelleg különben az egész népnél uralkodó. A szabadok (pustu) száma alig öt millió s e kis népesség is folyvást belháborúban áll egymással, de ha kül-ellen támadja meg a hazát, habozás nélkül sereglenek mindannyian a harczi zászló köré. Az afghán nép nem kedveli az idegent. Sátrán belül Mohammed parancsaihoz híven engedelmes házigazda, azon kívül egy ölnyre sem biztos már az idegen élete. Az afghán még az általa meghódított „tadsik”-okat is, kik különben a szüitákhoz tartoznak, megvetéssel te kinti, az idegeneket pedig határozottan gyűlöli. Az udvar, mely az európai nagyhatalmak civilizációjának legalább látszatát fokoként szerzi meg, lehet egy ideig az orosz vagy az angol politika befolyása alatt, maga a nép csak a fegyveres erőszaknak fog meghódolni s a két nagy hódító hatalom közül bármelyik birtokába jusson is egykor Afghanistan, örökös viszátkodás szülő oka leend.

TIZENÖTÉVES KAPITÁNY.

VERNE GYULA REGÉNYE.

MÁSODIK RÉSZ. — TIZENKETTEDIK FEJEZET.

Királyi temetés.

Másnap, május 29-én, Kazondé városának különösen megfélemlt tekintete volt. A benszültök kunyhóikba rejtöztek s az ijedelemtől kijöni sem mertek. Sohasem láttak még királyt önmagában megégni s minisztert e borzasztó halál-nemben osztzni fejedelmével. Égették ők már embert, máglyán; de tudták, mily nehezen gyulad meg s ég el az emberi test; s hogy ez magától is oly rövid idő alatt megtörténhessék, képzetök sem volt róla.

Alvez is házába zárkózott. Fél, nehogy a benszültök, neki tulajdonítván fejedelmök ily borzasztó halálát, boszút vegyenek rajta. Negorónak azonban jó gondolata támadt. Elhíresztelte, hogy az ön-elégés oly felséges és dicső halál, melyet az istenek csak legkegyeltebb kiválasztottjaiknak tartanak fönn; s a főisten, Manitu, a lángban egyenesen magához veszi az ily halottat. A vadak elfogadták e magyarázatot s hajlandók voltak a Moáni Lungga testéből kilövelt lángokat szent tűznek tartani.

A királyi test hamvamaradékának ünnepélyes temetést készítettek. S e temetés, szokott szertartásaival, megadta Negoronak a kívánt alkalmat, hogy azon Sand Dick-et is az áldozatok közt szerepeltesse. Mert, hogy mennyi áldozatba volt kerülendő a Moáni Lungga király temetése, el sem hinnék, ha — a többi közt — Camerón hadnagy nem nyújtana e részben kétségbevonhatatlan adatokat.

A kazondéi király természetes örököse Moana királyné volt. Haladéktalanul elrendelvén a temetési szertartásokat, ezzel királyi joga gyakorlathoz lépett, s már eleve visszautasította az idegen trónkövetelők minden lehető igényeit. A volt király nejei közül egyedül ő bírván királyné czimmet, ezzel ment volt a többiek sorsától, kiknek urokat a halálba kelle követniök. A királynének öröme telt e törvényben, nem csak mert ő életben marad, hanem azért is, hogy vetélytársaitól egyszerre megszabadul, a kik ellen — mert fiatalabbnak voltak — kétségkívül elég oka lehetett a panaszra. Kihirdette tehát, kudukürtszóval, hogy az elhalt király temetése másnap este fog véghez menni.

E rendelet ellen semmi óvás nem emeltetett, sem a benszültök, sem a szomszédok részéről. Alvez és társai sem bánták, ha Moána lesz a királynő. Holmi ajándékkal könnyen megnyerheték kegyeit, s ép azon szabadságokat és előnyöket élvezhették alatta, mint az előbbi király alatt.

Még az nap megkezdtek a temetés előkészületeit. Kazondé nagy utcájának végén folyt egy mély és rohamos patak, a Koango mellékfolyója. E patakot kelle medréből kitéríteni, fenekére ásni a király sírját, s azután a vizet ismét visszabocsátani. A benszültök azonnal s egész erővel hozzá fogtak a munkához. Ásóval, kapával, kellő szélességű és mélységű árkot készítették, melyet vékony gát választott el egyelőre a folyó vizétől, a mit a kellő perczben áttörve, az összes víz abba zúdúlhatott át. Az üresen maradt mederbe óriási sirt kelle ásni, melybe nemcsak a király koporsóját, hanem az utána halni szánt áldozatokat — nejeit, rabszolgáit — is belebocsássák, s úgy ereszték vissza a folyót valamennyiökre.

Negoro ide szánta Sand Dicket is, az eleven viz alá temetendő áldozatok közé. Tanuja volt az ifjú leküzdhetetlen felindulásának, melynek Harris egy percz alatt áldozatul esett, midőn

azt mondta neki, hogy Weldonné s a kis Jakab halva vannak. Negoro látta a Harris elvérést, de a gyáva nem mert közel menni, míg Sand Dick meg nem volt kötözve. De a szűk ketreczébe erősen lekötözött fogolytól már nem volt mit tartania s azért elhatározta meglátogatni őt és gyönyörködni kinaiban.

Huszonnégy óra óta élelem nélkül, összekötött s a szoros kötelek által csontig bevágott kezeivel fekdült ketreczébe a szerencsétlen ifjú. A mint Negorót megpillantotta, összerázkódott. Önkénytelenül erőlködő mozdulatot tett, hogy szétépje köteleiket s reá rohanhasson. De a kötelek csak erősebben vágódtak csontjaiba s visszahanyatlott. Küzdött magában, hogy nyugalommal fegyverezze fel magát s föltette, hogy bármikép ingerelje is a gaz, egy hangot sem válaszol neki.

Negoro megvetéssel s gyűlölettel legeltette szeméit áldozatán. A düh és a gúny szikrázott szemeiben; s ekkép szólította meg:

— Kötelességemnek tartottam még egyszeri tiszteltem tenni fiatal kapitányomnál s kifejezni előtte sajnálatomat, hogy nem vezényel többé a „Vándor”-on.

Sand Dick szemét sem hűnyoritotta. — Hogyan, kapitány — nem ismeri többé engedelmes szakácsát? Parancsait jöttem kérni, mivel szolgáljak reggelire?

S ezzel durván megrugta lábával az előtte földön görzsödő fogolyt. A mint látta, hogy ez erre sem mozdul, sem nem felel, így folytatta:

— Egyébiránt más kérdezni valóm is van, kapitány. Nem tudná megmagyarázni, hogyan jöttünk Angolába, holott Dél-Amerikába igyekeztünk. Vallja meg, szerencse volt, hogy hajóján egy oly jártas és alkalmas tengerész volt mint én, — miután maga mit sem értett a dolghoz!

A mint ezt mondta — s áldozata még folyvást felelet nélkül hagyta szemtelen boszantásait, annyira dühbe jött Negoro, hogy levette színlett alázatossága álarczát s dühös boszuszonjja egész valóságában mutatta meg magát. Összeszorított öklökkel, fenyegetve rohant az összekötött kezeivel földre támaszkodó ifjunak.

— Most rajtam a sor! — kiáltá tajtékzó ajkakkal. — Életem a kezemben.

— Vedd el! — szólt Dick bágyadtan, de teljes nyugalommal. — Hanem tudd meg: az isten látja s büntetésed nem késik soká.

— Gondol is az isten az emberekkel. — Én gondolok vele s nyugodtan megyek elébe.

— Majd meglátjuk! Vagy talán szabadulásra vársz, megmentésre gondolsz? Honnan? itt Kazondében, a hol Don Alvez és én mindenható vagyunk. Bolond vagy! A vén Tamásra s társaira számítsz? Azok el vannak adva s uton Zanzibar felé.

— Az istennek ezer módja van megszabadítani a kit akar. Aztán Herkules él még.

Negoro dühösen toppantott lábával. Nyilván nagyon bántotta őt a Herkules menekülése.

— Herkules? — mondá; — rég felfalták a vadállatok.

— Lehet. De él Dingo. Bizonyos lehetsz benne, hogy Dingo nem veszti el nyomodat. Számadása van még veled — torkodon lesz még a foga.

— Dingo? Csalódl. Magam löttem agyon; meg lehetsz győződve, hogy oly bizonyosan megdöglött mint Herkules s mint Weldonné és urfökök.

— Te is követni fogod őket nemsokára.

Sand egész nyugalommal beszélt. S ez ingerelte Negorót legjobban. Annyira kihozta sodrából, hogy a védtelenre rohant s rázni és fojtogatni kezdé. De csakhamar eszébe jutott,

hogy így kiszoríthatná a lelket a különben is elesigázottból, pedig keresettebb halálnemet szánt neki. . . Dühös pillantást vetett reá s ott hagyta. Sand Dicknek, a helyett, hogy leverte volna, e találkozás visszaadta egész erkölcsi bátorságát. Fogatkozó testi erejét újra éledni érezte. Ezért-e, vagy mert Negoro, a mint kegyetlenül rázta, talán meglazította köteleiket, tény, hogy könnyebben érezte magát. Ugy tetszett, hogy tőr-lemmel s vigyázattal ki is szabadíthatná karjait köteleikből. Menekvésről azért, oly őrizet mellett a milyen alatt volt, szó sem lehetne; de az is egy kis könnyebbség lett volna mégis.

De mit is remélhetett volna? Hogy Weldonné s a kis Jakab, a kikét még élni érdemesnek tartaná, halva vannak: nemcsak Harris mondta, Negoro is megerősítette; s a mi több: a mellett szólt minden valószínűség. Hogy birhatott volna ki az a két gyöngye teremtés annyi fáradságot, kínzást! — Herkulestől s Dingótól sem várhatott segélyt. Habár Dingo iránt Negoro kétségkívül tévedésben volt, s Dick őrizkedt őt e részben felvilágosítani: kérdés, nem pusztultak-e el azóta csakugyan? S ha nem is: mit tehettek még érte?

Az órák haladtak. Az éj leszállt. A vásártér minden zaja végkép elhalt az éj csendében. Sand Dick is elaludt; bágyadtsága, kimerültsége álom képében nyomta el. Két órát aludt; üdítő, erősítő álmat. Teljes sötétben volt; őre, aajtaja előtt aludt. Megpróbálta és sikerült kezeit kihuzni köteleikből. Mily jól esett, hogy karjait kedvére nyujthatta ki s görbithette!

Oda vonszolta magát szűk bőrtöne aajtájához. Hallgatózott. A havildár, kit őről állítottak oda, javában horkolt. A hasadékon át látta, hogy pálinkás üvege, egészen kiürítve, a földre gurult mellé. . .

Mi hang? Valaki kaparja bőrtöne oldalát? Először azt hitte: Herkules — s bátorságot vett halkan kiejteni Herkules nevét. De emberi szó helyett halk ebnyöszörgés válaszolt; s a kaparás folyvást hallható volt.

E perczben az ajtó alatt egy kutya lába nyult be. Sand Dick megismerte, hogy a Dingóé. Talán ismét levelet hozott neki; de az most is csak nyakára lesz kötve. Lehetséges lesz-e az ajtó alatt kapart lyukat annyira tágítani, hogy Dingónak ne csak a lába — hanem a feje s nyaka is beferjen rajta? Gyorsan hozzá látott: maga is kaparni a földet belülről s tágítani a nyílást. De alig ment ezzel valamire még, kívülről erős ebugatás (nem a Dingóé) hallatszott; az ottani kutya megsgazogták az idegen jövevényt. Dingónak futásban kelle menekvésit keresni. Egy pár lövés is esett utána. Erre fölriadt az őrség, még a részeg havildár is a Dick bőrtónajaja előtt. — A menekvés egy perczig tartó reménycsilláma ismét eltűnt, a mint jött.

A következő egész nap, az árok- és sír-ásás munkájában telt el. A rendelt órára, megcsontítás büntetése alatt, mindenkinek készen kellett lenni az elébe szabott munkával.

A vízmederből el levén térítve a folyó s az szárazon maradván, ötven láb hosszú, tíz láb széles s ugyanoly mély sirt ástak fenekére. Este felé minden készen volt; s a sír fenekét s oldal-falait a „boldogult” király élő nejeivel, a rabszolgái közül válogatott férfakkal és nőkkel kezdték kibélelni.

Rendes szokás szerint a meghalt királyt gazdagon fel kellett volna öltöztetni s ülő helyzetben tenni le sírjába. Ez most lehetetlen volt, maradványain emberi forma sem levén. Fűzfá-ágakból font ülőkosárba rakták tehát az összeégett csontokat, befedték ruháival s drágaságival — a Benedek ur nagyító üvegét s pápaszemét sem felejtették ki — s úgy vitték a temetkezés helyére.

Teljesen setét este levén már, az egész gyász-
ünnepélynek fátylavilágánál kelle vége menni.
S a ki csak Kazondében volt, benszülött vagy
idegen, meg volt hiva és jelen kelle lennie, hogy
tanuja legyen az ünnepélynek és áldozatnak.

Hosszu menet indult meg a királyi palotá-
ból, melyhez Alvez, Coimbra, Negro, az arab
üzerek, havildárai és katonák is csatlakoztak.
A király testét tartalmazó kosarat ketten hozták,
mely után méltóságosan lépdegelt egy palankint
vivő négy ember. A palankinban ült Moána
királyné. A fátylák világa rémesen sötétbe a
víz üres medrére s a megasótt óriási sírba. Fe-
kete tömegek látszottak annak fenekén, oldalán:
lekötözött fekete rabszolgák, mintegy ötvenen,
kiknek élve kelle urokkal temetkezniök. Előttök
egy magánosan álló s vörösré festett káro emel-
kedett — egy fehér alak volt erősen rá kötözve,
karjait és derekát tiz-sorosan lefogó kötélekkel:
Sand Dick.

Mint oly ember várta a halált, kinek itt
már nincs remélni valója, csak a más világ.

De a perc még nem érkezett el. Előbb a

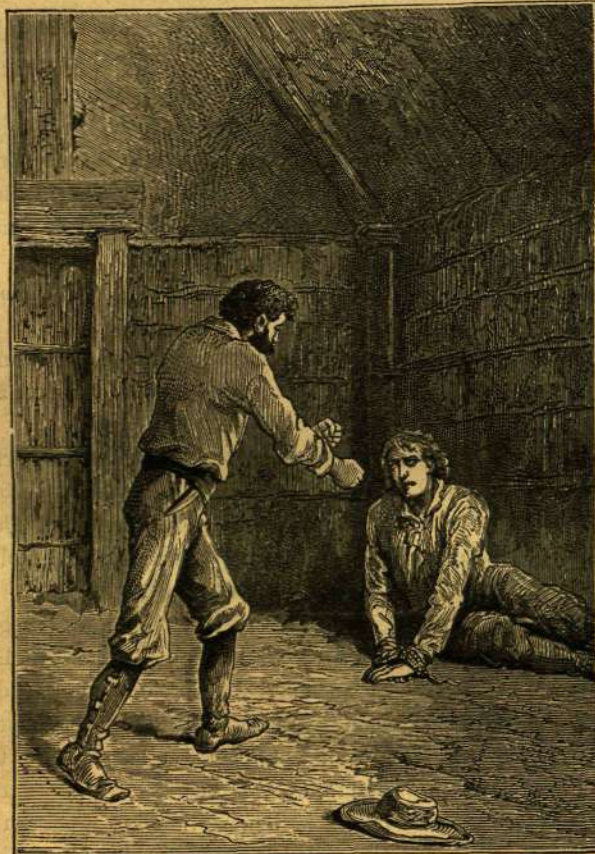
A víz elborította már a sír fenekén le-
kötözve fekvő rabszolgák testeit. A megfúlás
határán irtozatosan vergődtek, s kiszoruló lélek-
zetök ijesztően bugyborékol az emelkedő víz-
ben, mely már a magasabbra emelt Sand Dick-
nek is térdeig ért. Lassan emelkedett. Az utolsó
fejek is eltűntek már benne, csak a karóhoz kö-
tött fehér ifjú alakja látszott még derékig ki
belőle . . .

A toll megtagadná a szolgálatot e rémes
jelenet leírásától, ha az igazság nem követelné
parancsolólag. Míg a föld színén, emberek által,
ilyenek történhetnek s történnek: kell lenni a
ki megbélyegezze . . .

(Folyt. követk.)

Egyveleg.

A párisi színházlátogató közönség száma a köz-
társaság korszakában sem fogyott meg. A össze-
sírás virágkorában 1868-ban a párisi színházak összes
bevétele 640 ezer font sterling volt, 1874-ben már 920
ezer s ez évben a számítás szerint meg fogja haladni

ÖSSZESZORÍTOTT ÖKLÖKKEL ROHANT AZ IFJUNAK . . .

TIZENÖTÉVES KAPITÁNY.

király nejeivel kelle végezni. A királynőintett; a
palankin megállt. A volt király második neje
négykézláb görbült, a harmadik hanyatt vetette
magát, hogy a királynőnek kettős lépcsője legyen
leszállani. A negyedik a királyt vivő kosár mel-
lett fekiúdt arczra bukva. — Egyenként kötötték
meg őket s dobták az üres sírba.

Most a királynőt kegyelmi indulat ragadta
meg. Feloldotta az ítéletet, hogy az áldozatok
élve fulasztassanak meg. Katonák ugrottak a
sírba s a király három nejét leszúrták. Mindenik
egyét sikoltott. Omló vérük áztatta a száraz sír
fenekét.

De a rabszolgák és Sand Dick élve marad-
tak; reájok nem volt kiterjesztve a kegyelendő-
fés irgalmassága. Nekik élve kellett bevárni a
vízbe fulasztást.

Most Moána királyné újra intett s a gát,
mely a kitértített vizet az eredeti medertől elvá-
lasztá, megbontatott; de csak egy ponton, hogy
a víz ne rohamosan ömöljön, csak lassan szívá-
rogon át, hogy a látvány gyönyöre s az áldozat
halál-küzdelme minél hosszabban tartson.

az 1.200.000 font sterlinget. Párisban jelenleg 48
első rangú színház van, melyek közt a Châtelet, a
Grand Opera és az Ambigue-Comique a legnagyobb-
bak, míg a Théâtre Français-ban a legtöbb új da-
rab adatik elő. Ezen színházak közül 26-ban 5069
színész működik, magában a nagy operában 596.
A nagy színházakon kívül van 56 cafés-concerts,
és 210 zenetársulat, nem is számítva a tömérdek
czirkust s más mulató-helyeket.

London város iskolái közül az iskola-szék ható-
sága alatt 278 áll, 704 osztálylyal, melyben 192.000
gyermek nyer oktatást. A múlt év óta 36 iskola,
112 osztály s 29.002 növendék a gyarapodás. 1871
óta 614.857 gyermek részesült oktatásban a nyil-
vános iskolákban. A magán iskolák növendékeinek
száma azonban még nagyobb, a múlt nyáron
278.923 volt, úgy hogy az angol főváros elemi is-
koláiban, a magán tanulókat is ideszámítva, a lefolyt
tanévben 465.391 növendék volt.

Grönland keleti jégmezőinek kikutatását Fred-
rikshaab és Godthaab dán telepek között sikerrel
vitte végbe három dán s egy grönlandi utas, kik
huszonhárom napot s éjet töltöttek a jelen nagy
fáradtságok s veszedelmek között. A kutatók a Nu-
natok hegységen kezdtek fáradtságos utakat, melyet

eleitől fogva Grönland keleti szélének tartottak.
Julius 14-étől tíz napon át folyvást egyenletlen jég-
darabok közt hatoltak át a köd és vihar dacára. A
hó végén az időjárás szelídült s ekkor a hegység
legmagasabb csúcsára fölmehtek, mely mintegy
ötezer lábnyira fekszik a tenger színe fölött. Le-
menvén a tulsó oldalra, végtelen jégmezőket láttak
maguk előtt, mely a távolban szemmel láthatólag
emelkedett s ez által is bizonyosságot nyújtott arról,
hogy Grönland határát e hegységek nem képezhetik.

Két óriási polypot fogtak a Mount öbölben.
Maga az állat 5 lábna nagyobb, egy-egy karja oly
vastag, mint valamely gyermek karja s az egyik
állat ezekkel oly erővel ragadott meg egy halász-
barkát, hogy a matrózoknak csak nagy erőfeszítés-
sel sikerült azt a felborulástól megmenteni.

Selyemből szőtt könyvet készítettek ez évben
Lyonban, mely könyvben még a betűk is selyem-
ből vannak. Arczképeket, verseket s kisebb diszmi-
veket már ezelőtt szöttek, de e mű, hol az egész
kötet szövészék munkája, még eddig egyetlen.

Jó gyomor. Egy fiatal francia 5 frankért meg-
evett fogadásból egy verebet tollastul, két csigát s
két élő békát. A különös lakoma után halálos beteg
lett ugyan, de lassanként ismét felgyógyult.

A HULLÁMSÍR.

A városligeti artézi kut.

Magyarország fővárosa ez idén egy világo-
vezetességgel lett gazdagabb: neki van a legmé-
lyebb kúja a földkerekségen. A városligeti artézi
kut az, mely csaknem tizenkét évi fáradságos
hangya-munka után ez évben ereszté meg végre
már-már alig remélt meleg vizet.

1866 nov. 15-én kezdett bele Zsigmondy
Vilmos kitűnő bányamérnökünk s már több ar-
tézi kut furatja a nagy munkába, s a tudomá-
nyába és tapasztalataiba vetett rendíthetetlen
hittel, mely nem enged kétséget férni a kiszámi-
tott eredményhez, folytatta a furást egész 1878.
január végeig A kut ekkor már egy 24 órában
7600 hektoliter, vagyis 15,000 akó 60 foku forró
vizet ömlesztett ki a csaknem ezer méternyi
mélységben fakadó földalatti forrásból.

A tudományak s a kitaró serény munká-
nak rendkívüli diadala volt ez, mely méltó fel-
tűnést okozott már önmagában is, s mennyire
föl fogja még csigázni kívált a tudományos világ
érdeklődését az egész mivelte külföldön is, ha
egyszer meg fog jelenni a leírás, az általa elért
eredmények hydrostatikai és geológiai elő-
adása, a keresztültört rétegek természetének
tudományos ismertetése, melynek anyaga (táb-
lázatos számítások, hőmérési észleletek külön-
böző mélységekben, a kiemelt iszap, ártórt réteg-
törmekek, az abban található kövületek, csigák
az egész világon páratlan gyűjteménye stb.)
már föl van halmozva, rendezve, s irodalmi
feldolgozására is már csak részben vár.

Az új artézi kut a városligetnek egyik leg-
szébb pontján fekszik. Árnyas, lombos fák mel-
lett, a pávaszigeti tó közelében s egyenes vonal-
ban a sugárút középtengelyével, úgy hogy ez ut
végéről jó szemmel épen ráláthatni a kiemelke-
dő magas deszkatornyra, mely a működő furót
burkolja, s mely most a földalatti vizeket fölve-
zőt csövet rejti magában. Mellette az előtérben
látható épület a gépház, szerszámraktár és a
munka alatt az iroda és a kiemelt törmekek,
iszap, kövült csigák gyűjteményének lerakója.

A sugárút felé tekintő oldalon van az ideig-
lenes ivóhelyiség. Keskeny korlát vezet — a
nagy tolongás ellen — a földtől szabad tornácra,
melynek hátsó falából kinyulnak a vízvezetési
csapok, párolgó, gyöngyöző, forró vizugarakat
eresztve alá, melyekből a kiszolgáló nők meg-
megm-ritenek egy-egy füles poharat s oda nyujt-
ják az inni szándékozónak, ki nem ritkán nem
győzi az áthévelt poharat egyik kezéből a má-
sikba kapkodni s el is ejti, ha kissé érzékenyebb
bőre van.

Egész gyógyteremmé vált a kis ideiglenes
bódé, melyhez e nyár folytán százával zárandó-
koltak a mindenféle máj-, lép- és gyomorbete-
gek, s a gyógyulók lajstromkönyve több száz
nevet mutat föl, a kiknek tulajdonosai az artézi
kut természetes melegvizét sikerrel használták.
Pedig aligha mindenik bele írta nevét.

Más hasznát eddig „e drága nedvnek“ (mert
joggal mondható annak) még nem igen vették s
isten tudja hány száz ezer forint uszott el január
óta a Dunán, hova a kut forró vizét csatornán
vezetik. Most végre azonban mégis történt meg-
állapodás a víz nagyobb értékesítésére. Elhatá-
rozta a város, hogy a Nádor (ezelőtt Páva) sziget
bérházát ideiglenes fürdővé fogja átalakítani,
addig is, míg majd költség kerül egy oly fürdő-
telep létesítésére, mely e világhírű leendő mű-
höz méltó, s mely Budapestet a legnevezetesebb
fürdőhelyek egyikévé emelvén, bizonyára dúsan
fogja meghozni a belekötött tőke kamatait.

Addig is azonban érjük be azzal a bizonyára
nagy értékű tudományos vívmánnyal, melyet e
mű képvisel s melyet a magyartól a külföld
irigyelhet, de el nem vitathat soha s kénytelen
elismerni olyannak, a melyhez ő is, — annyi más
dologban mesterünk — bámulni jöhet.

Párisi különösségek.

II.

A Mont-St.-Hilaire titkai nem minden-
napiak. Ismertem egy nyugalomba lépett jómódú
tőzsért. Mig birta és kedve volt hozzá, ő szállí-
totta a bábuszínházak számára Páris-szerte a
marionetteket. Üzletében egész csomó minden-
fajta „művészt“ foglalkoztatott. Minden művész-
nek megvolt saját köre, melyen belül dolgozott.

Egy Patroche nevű külföldös nagy hírnek ö-
vendélt. Valóságos ezermester: szobrász, festő,
fodrász és szabó. A fába vagy gipszbe metszett
főket befesti egy saját találmányu fényázzal,
beleakrja az üvegszemeket s elkészíti apró szí-
neszei számára a hajdíszerket, szakálokat és paró-
kákat. Ma Patroche kétségkívül Páris gazdagabb
emberei közé tartozhatnék, ha nem locsolgatta
volna gégejét annyi alkohollal. Egy-egy fejért
fizettek neki két, egész négy frankot; aggasztán
fejekért fehér hajjal és szakállal 15 frankot; női
hajdíszer és hosszú parókáért két frankot. A sza-
bónak jó ideig kell tanulni, míg uri és női jel-
mezek készítésébe foghatnak. Minták szerint
dolgoznak, s a melyik ügyes, játsza megkeres-
het naponként öt frankot. A cipésznek egy pár
cipőért négy s egy pár régi keztübből készített
lovagsizmáért 15 soust kapnak. Ezután jönnek
a gépészek, kik a mozgatható tagokat konstruál-
ják; továbbá az ékszerészek, kik üvegyöngyből
és aranyfűstből dolgoznak, asztalosok, kárpito-
sok stb. stb. Ebből is látható, hogy ez igénytelen
ipar hány művészesaládot foglalkoztat és táplál.

A marionette-gyár munkásai egytől-egytől
a gyártalajdonos házában laknak, s a házbért
hetenkénti részletekben fizetik. Ismerősöm ezt
így magyarázta meg:

— Lakóim minden szombatn kikapják
fizetésüket. Ki a hetibért nem tudja megfizetni,
még kevésbé fogja megfizethetni a havibért, s a
ki nem fizet, könyörtelenül kiteszem a lakásból.
E szigorral rendre szoktatom a könnyelműeket,
s azután — folytatja ravaszul — egy esztendőből
53 hét jövedelmét huzom.

Ez argumentáció ellen nem szólhattam,
mire ismerősöm egy ideig szemem közé nézett,
azután így folytatá:

— Ön talán szívtelen zsugorinak tart engem.
Nem vagyok se szívtelen, se zsugori. Miután
bérliem folyton szemem előtt vannak, meg is
tudom becsülni mindegyik valódi értékét, s a
szerencsétlenek iránt nem csak elméző vagyok,
de gyámolítom is őket. Betegségökben hónapok-
on át ingyen ellátam munkáimat, sőt gyó-
gyítottam is. A könnyelmű nép ne számítson
reám. Ha uszoráskodni akarnek, városrésznök
bankárjának ugyancsak megvonhatnám üzletét.

— Hogyan? Meg Mont-St.-Hilairenek is
volna bankárja?

— Ugy van, még pedig nem mindennapi
ember. Ez aztán érte a módját. Minden száz
frank 1825 frank új jövedelmet hajt neki.

— Lehetetlen.

— Pedig úgy van. Azon szegény emberek
nagy része, kik kézi szekerikkel egész Páris
keresztüljárják s torokszakadtából kiabál-
nak, hogy halaikon, zöldségükön, gyümölcsökön
tuladjanak, a házber-fizetés idejében többnyire
zavarban vannak. Az áruscarnokokban csak
készpénzen vásárolhatnak, s ilyenkor, ha senki
se segitene őket, kénytelenek volna csak félig
rakott kocsival utra kelni, azaz a napi keres-
mény feléről lemondani. A szükség ezen napjai-
ban a mont-st.-hilairei bankár játsza a gondvi-
selés szerepét. A szegény embereknek kora red-
dőlő husz frank előleget ad, a szerint a mint átal-
vannak Lecoeur asszony által, kitől napi 50 cen-
timeért birják a kis gyalogkocsikat. Minden öt
frankért meg aznap este a kölcsön visszafizeté-
sekor 25 centime kamatot kell fizetniök, ha
hitelüket végképp tönkre nem akarják tenni. Nem
is volt még rá eset, hogy kötelezettségüknek meg
ne felelték volna. Ilyen módon a mi bankárunk
1825 kamatot vesz be tőkjéből s hozzá még nem
is panaszkodik miatta senki.

Mely elkeseredés fog el bennünket az ilyen
vérszopó pióczák láttára, kik a szegénység utolsó
csöppjét is kiszívják. Mit szoltok ehhez ti fön-
nen magasztalt emberbarátok, s tagjai a gomba módra
fölszaporodott emberbaráti társulatoknak? Szá-
zakat és százakat áldoztok évenként; nejeitek
háznál-házra járnak s gyűjtenek jótékony cé-
lokra, s ti azt hiszitek: csodát műveltek, ha
kinyomtatják a hírlapokban, hány iskolás gyer-
meket ruháztatok föl, hány leves- és kenyérada-
got vagy gyógyszer osztogattatok ki azon sze-
gények közt, kiket kerületében a lelkes vagy
plébános ajánlott. Valóban, ha a kiáltó inség
meghatja érző szíveteket, miért nem gondoltok
arra, hogy minden nyomoron tartósabban segit-
hetnétek, ha magát a munkát istápolnátok az
alamizna helyett, mely csak a pillanatnyi inség-
en nyhít. Eltűrik, hogy jótékony hatáskörö-
tök kellő közepében szívtelen uszorások hurkot

dobnak a szegénység nyakába, s az inséget oly
mérvién megadóztatják, mely föllázítaná a bir-
tokos osztályt. A fön említett esetre nézve va-
lóban nem volna nehéz összeszerelni néhány
ezer franknyi tőkét, berendezni egy pár kisebb-
szerű irodát, a hol ez ambulanc élelmiszer-ke-
reskedő tisztességes kamat mellett előleget kap-
hatnának.

Önkénytelenül is ilyen és ehhez hasonló gon-
dolatok merültek föl bennem.

— Ön a szegények nyomoráról beszél, —
viszonzá ismerősöm, — s csak hallomás után
ismeri azt. Önöknek uraim abban áll egész me-
sterségük, hogy néhány szívfacsaró jelenetet ríktó
színekkel dobjanak a publikum elé, míg a valódi
inségről s a nyomor rettenetességéről fogalmuk
sincs. Az igazi szegénység nem koldul, nem mu-
togatja tseibe utcáskorok és nem javeszekei.
Tűr és latszámra emésztí föl emberét. Menjünk
csak néhány lépéssel odább, itt a Mont-Ge-
nieve közelében meg fogom önök mutatni, ho-
gyan étezik munkásaink egy része munkahány
idején.

E közben egy csapszékre mutatott, melynek
üvegajtaja ama szomorú városrész egyik sötét
sikátorára nyílt. Az ajtó fölötti czég kővör be-
tűkkel hirdeté: „Barbinea vendéglője.“ A kira-
kat félig megvakult ablaka mögött egy hatalmas
ürüzomb, borjuves és egy izletes rostaaf
kandikált a nézőre. Az üvegajtón egy kis tábla
lógott e fölírassal: „Ordinaire a 20 centimes.“

— Mit jelent ez az „ordinaire“?

— Sem többet sem kevesebbet, minthogy e
vendéglőben négy sousért mindenki megbedel-
het. E négy sousért adnak egy tányér levest és
egy husételt, a kenyeret mindenki magával hozza.

— De hisz így meg kell bukni a vendég-
lősnök?

— Nem kell biz annak. Főszállítói a rongy-
szedők, kik a szemétdombon összeszedetett
vagy a vendéglőkben összevásárolt konyhahulla-
deközt és kenyérhéjat naponként elhozzák. A
még egyszer kifőtt csontok és mőcsingok kissé
szintelen levest adnak ugyan, de segit ezen a
pirított hagyma, a kenyérhéj és a maradék leves-
zöldség. A zsír-pillét találszok főcskendezik rá.
A különféle husmek maradékait apróra össze-
vagdallják és azt az „arlequin“ (hurkafele) név
alatt ismeretes ételt készitik, melyet Sue Eugen
párisi titkaiban európai híre emelt. A külön-
sen kiválóatott darabokból Barbinea vendéglő
és kollegái valami ragout-féle ételt készítenek, de
a melynek külön kret az ára.

— De hisz a kirakat étvágygerjesztő da-
rabjai egész mást ígérnek, mint a mit e ven-
deglős konyhája nyújt?

— Meghiszem. A kirakatban levő hus nem
a vendéglőse, csak kibérlette a szomszédos mé-
szárostól csalogatónak. A mézáros elhoztja,
kieseréli, a mint egyik vagy másik darabra szük-
sége van. Ugy-e, az is aztán mézáros, a ki hust
ad árendába?!

— Engem már semmi sem lep meg.

De forduljunk vissza Mont-St.-Hilairebe.
Ez a városrész itt nagyon sötét, az ott vidámbab,
barátságosabb. Még úgy is tartozom valamivel,
a mi önt, mint hírlapírót kétségkívül érdekelní
fogja. Nem lesz szüksége azt tele aggatni holmi
regényes czafrangokkal. Magának a pusztá való-
ságnak annyi csodálatos oldala van, hogy ismer-
etlen országokból sem nyújthatna ön olvasóinak
hozzáfoghatót. Mindenekelőtt néhány nagyke-
reskedő egytől-egytől új kenyérkeresetet talál-
tak ki, s abból gazdagodtak meg. Látni ön azt a
diszes házat, épen az utca derekán, zöld redők-
kel s himzett függönyökkel. Az egyetlen ház,
mely előtt járda van. Néhány év előtt három
rozoga házikó állott ott, míg megvette Chapellier
ur a mont-st.-hilaire-i Rothschild, azután
lerontatá és helyén mostani palotáját építtette.
A munkás ember azelőtt e kis házak egyikében la-
kott, s nem tudott megvalni a városrésztől, mely
szerencsésének bölcsője vala. Ma legalább tíz mil-
liója van, és temérdek háza. De nézzünk be Brin-
deau barátomhoz. Fekete kávéja tölthető, cognacja
pedig kitűnő. Elmondom itt önnek Chapellier ur
történetét, mely igen épületes s futólag megis-
merteti önt néhány ismeretlen iparrágall. Vagy
harminczöt éve — folytatá ismerősöm cognacját
főlhajtva, — Chapellier mint obsitos katona Pá-
risba jött s miután mestersége nem volt, minden-
felébe bele kapott, mert hát élni kell az ember-
nek. Végig kotorta az utcacsatornákat, össze-

keresgélte ott az ócska szegeket, vasdarabokat s mindenféle használható hulladékokat, reggelente segített a vásárosoknak a lerakásnál, fölrakásnál, de ebből csak nehezen tengődhetett. Később beállt egy rongyszédő nagykereskedőhez rongyválogatónak. A sok ülés azonban nem volt nyíre, teljes életében a szabad levegőhöz levén szokva, megbetegedett és kórházba került. Itt megismerkedett egy „galamb-hizlálóval“, ki bemutatta egy gazdag baromfi-kereskedőnek. Itt öránként 2—300 galambot kellett neki borsóval tölteni. Naponként két frankot keresett. De ezzel sem érte be, jobb kereset után látott. Eszrevette, hogy a baromfi-kereskedők kénytelenek voltak pujkáikat olcsóbban, sőt veszteséggel is eladni, ha néhány napig állottak. A szakácsnak arról ismerték meg, hogy a pujka nem friss, ha a lábok fényes fekete színe szürkülni kezdett. Chapellier sok fejtörés után egy fénymázt talált ki, mely a baromfiak lábát ismét feketévé és fényessé változtatta. A találmányt csakhamar használni kezdték s jövedelmét napról napra gyarapította. A sikerrel igényei is növekedtek. Be akart rendezkedni s titkát eladta ezer frankért egy barátjának. Ekkor eszébe jutott hajdani gazdájára, a rongyszédőkereskedő s meg akarta tőle venni az üzletet. De mennyire visszadobott, midőn az azért 50,000 frankot kért. Én jól ismerem ez üzletet, s mondhatom tiszta lélekkel, hogy annyit megér. Ekkor Chapelliernek más gondolata támadt, s nem egyszer említe, hogy egész szerencsét a rongyszédőnek köszönheti, kinek nagy raktaiban a roppant mennyiségben összehalmozott kenyérhéj vonta magára figyelmét. Fejébe vette, hogy nagyobb szűkület nyit kenyérhéjjal s még az nap hozzálátott a munkához, vett egy gyalog szekeret, egy bádoghordót, kibérelte egy régi iskola udvarát, azután bejárta a tizenkét kerület első és másodrangú vendéglőseinek szakácsait, meggegyezett a rongyszédőkkel, és drágábban vette meg tőlük a kenyérhéjat, mint addig azt mások tették. Midőn mindennel elkészült, az árusarnokban helyet bérelt s fölíratta ezülgül: „Itt kapható kenyérhéj.“ — Önnék fogalma sem lehet arról, mennyi kenyér és kenyérhéj kell Párisban a tengerinyulak, tyukok és ebek számára. Leleményessége csakhamar megtermé gyümölcsöt. Két hó leforgása alatt már megkésztérezte tőkéjét. Fel év mulva már 12 segéddel, 3 lóval és 3 kocsival dolgozott, melyek a város minden részéből láda számára hozták a kenyérhéjat. És a siker még inkább fölüzditá. Eszrevette, hogy a szakácsok és hentesek, ugyintén a magán háztartások temérdek kenyérmorzsát fogyasztanak, melynek litérté a pékek nyolcz soursjával mérik. Fogta magát, egy morzsa-gyárt rendezett be és litérté hat soursjával adta, minek következtében annyi vásárlója akadt, hogy kénytelen volt négyszer annyi embert és lovat tartani. Azonban még ekkor sem pihent meg. Jelenleg a St. Jacques sorompónál egy nagy gyára dolgozik s abban másfél száz férfit, nőt és gyermeket lát el munkával. A megszerezült kenyéradarabokat fogporra gyártják, míg a kiválogatott kenyéradarabokból pirított kockákat készítenek leveles. A nagy teremben 50 fű és lány napestig ilyen kockákat csomagol és fogport töltöget ilyen dobozokba. Ebből is láthatja ön, hogy az emberi gyomorra alapított üzlet sokkal inkább kifizeti magát, mint a lélek művelése. Az emberek gondolkodnak ugyan olykor-olykor egy keveset, de enni mindig esznek és sokat.

Midőn haza mentem, elgondolkodtam azon, hogy ismerősöm mily fenékig ismeri a külvárosok alsóbb rétegeinek titkát, életét, s hogy a külső pompa és fény mennyi sötét árnyalattal jár a nagyvárosok tarka utcáin és sikátorain. A nyomor, szükségnek mindenütt megvan ön-választott zughelye, a hol szegénységének érzetében a gyakran sértő részvét elől elvonul, meghúzódik. És a nyomor ez aszümali különféle physiognomiával bírnak, az ott összegyűlt foglalkozása, keresete szerint s úgy tisztaság, mint magaviselet tekintetében rendkívül eltérnek egymástól. Az én barátom mind ismerte ez iparágakat, melyeknek forgalmi tőkéjét két izmos kéz, vagy fáradhatatlan láb képezi. És habár az élet itt szakadatlan harez a létet s vajmi gyakran tragikus fordulatot ölt, nagyon-téved, ki azt hiszi, hogy ez ütött, kopott barakkok alatt az inség és nyomor kiaszott alakjai tanyáznak. A közvetlen járdákon temérdek üde fiatal és vidám arccsal találkozik a városrészekbe tévedt idegen, s a szűk nyílású ablakok mögött vidám dal

és jóízű kacaj hirdet, hogy ott oly elégtelt emberek laknak, kik értik ama nagy titkot, miként kell ellesni e felhős élet olykor verőfényben föl-világlo pillanatait.

Csukási József.

A pinczében.

Mi se maradjunk el másoktól; ha most országszerte legtöbb időt töltene szőlősgazdánk a pinczében, keressük fel őket ott is. A szíves kínálást ugyan csak a „korosabb“ borból fogadjuk el, mert az új még nem tisztult ki egészen, de szívesen elbeszélgetünk velők arról a drága nedvről, mely még a kegyes Noé is leverte lábáról.

Kezdjük hát először a Noé apánk borán. Arménia sziklás dombjain ma már nem diszlik annyira a szőlőtől mint hajdanán. Kelet borainak nincsen nagy kelmét. Szívesen tartalmuk, kellő czukoradaggal látvak ugyan el, de az szállítást, hurczokodást nem bírják ki s nem az európaiak szájéhez valók. Azonban ezek között is vannak ám híres fajták. Az a bor, melyet Salamon király szőlősgazdájának, Libanon hegyéről vagy most már régóta elpusztult syriai vidékről került. A Hafiz költeményeiben dicsőített bort aligha nem Shiráz hordóiból csapolták. Hogy a szőlő őshazája Ázsia, ezt mind a szent, mind a világi hagyományok egyaránt tanúsítják. A görögök és zsidók egyik legnagyobb áldásul tekintették a bort, s mind a két nemzet sokkal mértéktelenebben élt azzal mint a rómaiak, kik azonban pinczéjüket a magok saját terméséből nagyon is szűken láthatták el.

A Horácz kedvence itala a falerni bor volt, de a piros bort nagybőrra Leszbosz, Khiosz s más görög szigetekről szereztek be. A nápolyi muzeumban szemlélhető nagy kőkorsókban csakis az igen finom borokat tartották, a többit keske vagy más állat bőréből készült tömlőkbe öntötték, mi a bornak kellemetlen izt s szagot kölcsönzött. Galliában a bortermelés csak akkor vett lendületet, mikor ezt a rómaiak meghódították. Az a fagyott bor, melyet a szerencsétlen Ovid száműzetése alatt forró vízzel langyított föl, hihetőleg umbriai vagy thráciai termény lehetett, mert még ekkor a magyar, rajnai s francia szőlők nem léteztek.

A norman hódítás a bortermelésre nagyon kedvezőleg üttött ki. Az olasz borok ekkor igen keresett czikké váltak, holott a Loire és Rajna közt uralkodó herezegek és lovagok inkább burgundiá borral koccintgattak. Sőt, mint már rég elenyészett zárdák okmányában olvashatni, az angol szigetekben is meglehetősen bort termeltek. A sörözös kandinávok, vendek, lengyelek s muszkák azt sem tudták, ha vajjon léteznek-e bor a világban. Spanyolország nem vihette a maga borait Anglia s Flandria vásárait, mert Andalusia szőlőskertjeit a saraenok pusztították el. A xeresi bort pedig csakis a mór uralom elenyésése után ismerték meg.

Angliában koronázási vagy győzelmi ünnepek alkalmával eleinte bordeauxt fogyasztottak, később azonban a xeresi szorította ki a franczia terményt. A champagnei bor Napoleonnak köszönheti világhíret; a hol a győzelmes francia sas kiterjesztette szárnyait, mindenütt a champagnei nyerte el a diadalt s nem is vesztette el hitelét mai napiglan sem, mert Konstantinápolytól egészen Ausztráliáig mesés árakon szerzik meg a vagonosok e kiváló finom bort.

A madeira, ez egyetlen afrikai bor, IV. György angol király kedvence itala volt. Az angolok későbbben is mint valószínű gyógyszer tekintették s az orvosok életitali gyanánt ajánl-gatták betegeiknek. A xeresi bor története egymaga egész kötetre terjedhetne, ha hosszasan akarnók tárgyalni. A mór uralom után Cadix a xeresi bor kereskedéséből gazdagodott meg. Csakhogy nem minden Andalusziában termett bort nevezhetünk ám xeresinek, holott e néven árulják. A xeresi csaknem egyenértékű a tokajival s ugyanannyi súlyu arany értékével ér föl a régibb termés. Mikor az angolok a múlt századokban Cadixot ostromolták, több ízben azért láttak csu-fat, mert a katonaság a szomszédos szőlőhegyekben levő pinczéket fölörvén, gyakran leszította magát s a fegyelem ereje megtört. Későbbben azonban a sok hamisítás miatt a xeresi is kegy-vesztett lőn. Általában elmondhatjuk, hogy igen sokfajta bor van, minek csak a nevét ismerjük,

palaczkját látjuk, de inni még nem volt módunk-ban, mert nagyon is borsos ára van, s még ha megadnók is árát, kérdés, ha vajjon csakugyan azt innók-e?

A híres Laerima Christi (Krisztus könnye) anapolyifőrangnak pinczéiből nem kerül piacra; a juranconi fehér bor, melyből IV. Henrik francia király szeretett szőlősgazdai, pénzért sem kapható. Erekkel előre mindegyik csöppet dugszag-nyenczek foglalják le. Tokaj aranyaszin asszu-szóló borát hamisítatlan minőségben a termelő-k pinczein kívül csak nagyuri asztalokon találhatni. Ez a bor még az arannyal is értékesebb; nincsen ital széles e világban, mely azzal mérközhetnék. A rajnai jánoshegyi legfinomabb bor is csak fed-jedelmek serlegében pezseg; alsóbbrendű fajtá-jából azonban egy jó pintes üveggel negyven frankért lehet szerezni. A champagnei bor hamisít-ásával valószínű vásárt csapnak, s a Veuve Cliquot czeget ép oly sok üvegen találjuk, mint a Farina Maria nevére a kölni víz palaczkjain. Nincs talán kereskedelmi czikk, hol a hamisításnak kedvezőbb tere lenne, mint épen a bor. A mennyi champagneit Franciaország elad e néven, száz-annyi területen sem teremne meg, s husz tokaji hegy sem adna annyi bort, a mennyit e czég alatt azinyenczek dicsőítene. Különbféle finom gyümö-lös essentiájából, mit a közönséges borbá kevernek, a legfinomabb fűszeres bort lehet gyár-tani s az utánzást a legjobb borismerő is csak vegyészti uton fedezheti föl. Ki tudja, hány üveg bordeauxit isznak meg a vendéglőkben, olyat, mely a Bordeaux tájékat sohasem látta. Az ara-goni vagy roussiloni erős, vastag bort jól meg-ritkítják kútvízzel, elbolondítják czukorral, bira-lma szellellet, berzsenynyel, s aztán itatja magát mint „echt“ bordeauxi.

A jó bornak, szűk vagy bő termés idején épen ugy meg kell adni tisztességes árát, mint a jó lónak. A közönséges bor a szőlőtermő vidékeken nem sokba kerül; a napzsámós, ki a kávéaszt-ur fényűzésnek tartaná, a pár litérnek oda se néz. Csakhogy az ilyen bor nem a világpiacra való; a szegény ember pinczéjében drága kincs, de a borismerő rá sem néz, akármilyen fényes czegeg alatt árulnak is, mert tudja, hogy a jó bornak nem kell czegeg s annak épen oly sa-bott ára van, mint a személynek. Tartunk tőle, hogy az idei bortermés minőség tekintetében nem lesz valami nagyon kedvező, de ha a pinczében jól kezelik gazdáink, mégis jó vásárt csaphatunk.

K. T. K.

Irodalom és művészet.

Arany Jánosról a „Főv. L.“-ban a következő sorokat olvassuk: „Epilogus“ című költemény fog megjelenni a „Budapesti Szemle“ legközelebbi kötetében Arany Jánostól. Azzal a megjegyzéssel adta át Gyulai Pálnak, hogy ez az utolsó, melyet életében kiad. Pedig, mint tudjuk, van még egy csomó kiadatlan költeménye, köztük vagy három ballada, és egy a plevnai napok alatt írt gyönyörű ének Ozmán pasáról. Ezeket azonban a nagy költő már „hagyományok“-nak szánta. Ekkép azt kell kívánnunk, hogy mind később ismerje meg a kö-zönség. De vajha jó egészség, jó kedv, jobb köz-viszonyok összeesküdének, hogy a költőt szőse-gővé tegyék, s ne utolsó közleménye legyen az „Epilogus“, melyben mesteri formában énekl meg azt, a mit átélt és a mit megért, köztük sok olyat, a mit nem kívánt és sokat meg nem olyat, a mit kívánt.

A „Havi Szemle“ című új folyóiratból, melyet Bodnár Zsigmond szerkeszt és ad ki, megjelent az első füzet csinos kiállításban. Első ezike Pulszky Ferenc szellemes, ellenzéki irányu tanulmánya „A válság“-ról, melyből a „Politikai Újdonságok“ leg-utóbbi számában adtunk mutatványt. E politikai dolgozatot két költemény követi: „A költészet“ Dalmady Győzőtől s „A királyi ajándék“ verses elbe-szélés György Vilmostól; aztán „A végrehajtó“ című elbeszélés Csiky Gergelytől; „Taine a franczia forradalomról“ cziműl fajtegető bírálat Acsády Ig-nácztól s „Magyar szónotelepek s szénbányászati“ című értekezés Sajóhegyi Frigyes-től. A „Kritikai Szemle“ című rovatban Saisay Amadée ir Hugo Viktor „L'art d'être grand père“-jéről, Haraszi Gyula a költő Zrinyiről, Prém József pedig a még sem nyílt ősi képtárlatról. A füzet nagy 8 rét

alakban 7 és fél ivre terjed, s ára 1 frt. A folyóirat előfizetési ára egy évre (12 füzet) 10 frt. — A „Havi Szemle“ 2-ik füzeté, mint halljuk, b. Kaas Ivortól közöl politikai tanulmányt, a 3-ik ismét Pulszky Ferencztől.

„Jó barát“ ezim alatt egy új néplap mutatvány-száma jelent meg, „a nép szava Isten szava“ jelég-vel. Szerkesztő Komócsy Lajos, ki egy ideig mint egy konzervatív napilap szerkesztője, s azután mint a Lonkay-féle „Magyar Állam“ munkatársa szere-pelt a nyilváosság terén. Előfizetési föllírásában a zt mondja: „azért határozta el magát újságzer-kesztésre, mert a magyar népek nincs lapja: van olyan újság bőven, mely a „néplap“ czeget viseli, de olyan, mely ne csak a népeknek, de a népet legyen irva, egy sincs.“ „Olyanok nagyrészt a mostani nép-lapok — mondja tovább Komócsy ur — mint a napraforgók; átvendek a szerint, ki ül a kormányon.“ (Kár, hogy meg nem nevezi: melyek azok.) — Ko-mócsy L. lapja, mely meg akarja mutatni milyen-nek kell lenni egy magyar néplapnak, a bécsi német „Hans Jörgl“ alakjában, s annak modorát meglehetősen szellemlenül utánzóva indult meg. Előfizetési ára egy évre 4 frt.

Jókai Móról a „Hon“ tárczája új regényt közöl: „Szabadás a hó alatt“ cziműl. Tárgya az 1824 és 25-diki szent-pétervári véres forradalomból van merítve. E forradalmat, mely köztársaságias tö-rekvéssel bírt, a trónra lépő Miklós csár verte le nagy erőfeszítéssel. Az új regény a magyar eredeti-vel egy időben nemétül is megjelen.

„Obernyik Károly szépirodalmi összes munkáira“ bocsátott ki aláírasi ívet Lauffer Vilmos könyv-kiadó. Az egész 4 kötetre fog terjedni, s magában foglalja Obernyik összes színműveit, elsősorva meg-jelent beszéleit és apróbb irodalmi s kritikai dol-gozatait. Sajtó alá rendezi és a költő életrajzával kiegészíti dr. Ferenczy József. Az egész mű előfíze-tési ára 6 frt. A kiadó az előfizetési összeget 2—2 frtos részletekben is elfogadja. Diszkiadásban, angol vászonkötésben 8 frtért rendelhető meg a négy kötet.

Eötös-naptár. A tanfőriak és tanügybarátok számára az Eötös-alap központi gyűjtő bizottsága által, ez alap javára kiadott „Eötös-naptár“ má-sodik évfolyama megjelent. Szerkesztik György Aladár és Lutzenberger Ágost. Képei: Horváth Mi-hály, Tavasi Lajos, Mendlik János, Komjáthy György arczképei. György Vilmostól verset közöl. P. Szathmáry Károlytól, Ledereről nagyobb köz-leményekel ad. Czikkeneik nagyobb része szak-jellegű s a számadások is részletesen vannak benne közölve, az egyetemes tanító gyűlésről is megvan benne a szükséges részek. Ára 60 kr. A Frank-lin-társulat bizománnyában jelent meg, s ez is, mint a Franklin-társulatnál megjelent többi naptárak, az országos vásárok pontos jegyzékével van ellátva.

„Műszaki naptár“ fog megjelenni, mérnökök építésszek, gépészek és műszaki hivatalnokok szá-mára, e hó végén, mintegy 16 ivnyi kötetben, szá-mos ábrával. Szerkesztik Doletskó Ferencz és Marx János, a kassa-oderbergi pályá mérnökei, kik czélul tűzték ki, hogy e műben a gyakorlati szak-emberek számára jó magyar segédkönyvet adjanak. Az előfizetés (egy példány ára 2 frt) Husz János tanárhoz, Feltkára (Szepes-megyére) küldendő.

Pályázati figyelemztetés. A Kisfaludy-Társaság titkára figyelemzteti a pályázni akarókat, hogy a komikai vagy humoros elbeszélő költeményre (ju-talma 25 arany) a beküldési határidő 1878 decz. 31-ike. A magyar regény történetére hirdetett 100 aranyért versenyző művek pedig 1878 október 31-ig küldendő be a társaság titkárához.

Az „Ellenállhatatlan“ Csiky Gergelynek az ez évi Karácsonyi-pályázaton az akadémia által 400 arannyal jutalmazott három felvonásos vígjátéká-e hó 11-én került először színpa a nemzeti színház-ban. E pályanyertes műről a pályázat eredményé-nek kihirdetésekor megemlékezett lapunk az aka-démia által kiküldött bírálok jelentése alapján. (L. a V. U. ez évi 14. számában.) Közelebb a vig-játék nyomtatásban is megjelent s így azoknak is alkalmá nyílik véleményét alkotni róla magoknak, kik a színpadon nem látták. S e véleményem-mel sem lehet kevésbbé kedvező az akadémiaián olykor nagyon is szigorú ítélleténél, s legalább is igazolni kénytelen az akadémia, hogy oly művet aranyozott meg nem csak a kitűzött jutalommal, de elismeréssel is, mely ezt valóban megérdemli s irodalmunkra nyereségnek mondható. Nem hiába

nevezte az akadémia a nyertes darabot „jellem-vig-játéknak“, mert valóban az. Komikuma nem külső-ségben rejlik, hanem a szereplő egyének jellemé-ből fejtik ki s az ad irányt a cselekvénynek, készíti a bonyodalmat és hozza meg a megoldást. Nem csekély érdeme a darabnak, hogy központja, maga a hős, van a legtöbb gonddal festve, leginkább kiemelve s ugy vannak mellé csoportosítva a mellékalakok jelentőségük szerinti arányban s kedves, derült egű képet mutatnak együttesen, meghozzák a szerző által kívánt hatást, de külön-külön is jellemzetes, kidomporodó alak mindenik. Szerencsésebb anyag komikai feldolgozásra alig található, mint egy férfi, a ki hiú és pedig első sorban testi előnyeire. Rod-rigo, a darab hőse ilyen s e tekintetben édes testvére Moreto „Szép Diego“-jának. E hasonlatkülönbén mit se von le Csiky darabjának érdemből, mert a hősök e közös jellemvonása dacára is egészen más a két műben a felfogás, kompozíció és kidolgozás, s mi valóban öröndenénk, ha lennének drámaíróink, kik oly művekkel árasztanák el a színpadot, melyekről azt lehetne mondani, hogy Othellohoz, Learhez, Tartuffe-höz, a Fősenyhez, a „Szeget szeggel“-hez hasonlítanak. Már az, hogy egy darabot egy sorban emlegetnek a legjobbakkal, megcáfolná azokat, kik ezt kisebbítési szándékkal tennék. Különbén Csiky e legújabb darabja, mint mondók, máskü-lönbén önálló. Vidám, derült légkörben mozog, mind-járt a darab kezdetén megindul cselekménye s ter-mészetes mederben, egy pillanatnyi fennakadás vagy erőszakolás nélkül foly tovább, szemünk előtt bonyolódik ott nyer megoldást. Igazi példány a magasabb vígjátékok tiszta neméből, kerek, egy-szerű s mégis vonzó kis mesével, melyet a szereplők magok látszanak teremteni s a komikus helyzeteket, melyekbe jutnak, magok idézik elő. Nyelve is meg-felel a darab hangulatának s e tekintetben nagy haladást mutat a szerző előbbi műveivel képest, melyekben néha sok is volt a szépen csengő, költői, de nem szükséges ditió. — Egyébiránt az akadémia legnagyobb kifogásához, melyet e darab ellen fel-hozott, mi is szívból csatlakoznak. E kifogásra az alap nem magából a darabból meríthető ugyan, mert egy költői termék abszolút értékét nem alterálja az anyag — ha az költői feldolgozásra máskülönbén alkalmas s erkölcsi tekintetéből sem kifogásolható, akár honnan meríti is a szerző; mégis a mi helyzetünkben nagyon értéltő az az óhajítás, vajha a tehetséges írók magyar és ne idegen tárgyakat dolgoznának föl. Ezt méltán felhozhatta az aka-démia az „Ellenállhatatlan“ alkalmából, mely műben nem helyhez kötött, nemzeti, hanem álta-lános emberi tulajdonokkal van dolgnak, s ezek utóvégre Spanyolországban sem lehetnek inkább odahaza, mint a Tisza-Duna mentén. Sokkal in-kább felhozható, mint már a darab belső gyöngéje, egy hamis föltevés, melyből a darab menete kiindul, — az: hogy gyám és gyámleány tévedésben vannak egymás szándokai fölöl, holott annak eloszlására annyi az alkalom. — A darab lapunk zártakor kerülővén előadásra, színi hatásáról s a szereplők játékaról csak jóvá számunkban lesz alkalmunk megemlékezhetni.

A népszínházban az ősi idény első újdonsága a „Kis hercege“, Lecocq operetteje, s e hó 11-én ke-rült először színpa. Vonzereje tartós lesz, mert Lecocq a behizelgő zene mestere, noha ez operet-tejében nem oly szerencsés a dallamok gazdagsá-gával, mint „Angot“-ban; s mese pedig a színpadi tarkaságra, váltakozó együttesekre tágas keretet nyújt, és végre Soldosné játsza a kis herceget, pezsgő vídamsággal, s énekel benne pajzán és ér-zelmes dalokat olyan hatással, hogy még e jeles művésznő folytonos sikerei közt is az első közé tartozik. A nagy szerepet egy hévvel játsza és énekl, hogy szinte tartani lehet, miszerint más egyéb szerepeivel pihenőre lesz szüksége. A „Kis her-cege“ története (az ismeretes Meilhac és Halevy librettó-szerzőktől) nem valami érdekesítő, de fordulataiban van elég mulattató, s jó talaj a dalok forrásához. Az ifjú Parthené herceget, hogy egy bizonyos nagy vagyon a családban ma-radjon, összeadja egy ifjú hercegnővel, hanem mivel mind a kettő fiatal, el is választják őket rögtön egymástól, a hercegnőt visszaküldik két évre a növeledébe, a férjet pedig egy gyalog-czred

parancsnokává nevezik ki kárpótlásul. Hanem az elválasztott pár nem nyugszik. A herceg ostrom alá veszi a növeledét, hol feleségét őrzik. Ez a darab legérdekesebb és leghatasosb része, akár mennyire is emlékeztet a helyzet a „Fekete dominó“ zárdai jelenetére. A növeledé leányok éneklekzeje, paj-koskodásuk az új tanítóval, az ostromra jött czred, mely nemesak a zárdá falait ostromolja; a hercegi férj megjelenése paraszt leány alakjában, s dala az ostromló szép katonákról, stb. mind oly részek, melyek hatása állandó derűtlenség, s folytonos taps, kivált Soldosné részére. De hiába foglalják el a zárdát, a herceg még most sem juthat feleségéhez, mert akkor háboruba kell indulnia, a becsült me-zéjére. A harmadik felvonás a tábor tarkasága által hat. A herceg győzelmet viv ki, s jutalmul végre is megkapja feleségét. A dalokból néhány általános népszerűsége számíthat; ilyen az első felvonásban egy táncdal (gavotte), továbbá: dal a kis puposról, a „Tilos az asszony“ kezdetű, stb. Az előadás összevágó, s a karok, melyek ez operete egyik jelentékeny tényezői, erőteljesen működnek közre, s fűrgén mozognak. Soldosné kivül a főbb szerepe-ket Jenei Anna (a növeledé igazgatónöje), Ko-máromi Mariska (hercegnő), Egyid és Solymosi játszik.

A műcsarnok őszi kiállításának megnyitását a képzőművészeti társulat elnöksége elhalasztotta, minthogy Zichy Mihály „A démon fegyverei“ című képe csak két-három nap múlva érkezik meg. A néhány hó alatt európai hírvé vált festvény most Bécsben van s a képzőművészeti társulat már ka-pott értesítést a mű utnak indítása felől. [Minthogy a közönség a hírlapok útján értesült, hogy a mo-stani kiállításnak Zichy e nagy műve fogja képezni fődarabját: a társulat kötelességének ismeri e mű-vel nyitni meg a tárlatot, mely különben napok óta készen áll. A megnyitás napját hírlapok és falrag-a-zok útján előre fogják tudatni.

Művészeti ösztöndíjak. A közoktatásügyi mi-niszter Michalek Lajosnak, Lederer Richárdnak, Gyárfás Jenőnek, Eisenhut Ferencnek, Innocent Ferencnek 300—300 frt festészeti, — Kis György-nek és Klein Árminnak 300—300 frt szobrászati, végül Aggházy Károlynak 400 frt zenészi ösztön-díjat engedélyezett.

A Deák-szobor pályázata e hó végével lejár. Számos külföldi és hazai művész fog benne részt venni, és mintegy 40 pályaművet várnak, melyek annak idején az akadémia palotájában közszemlére fognak kiállítani. Különbén már ez ideig is ér-kezett egy pályámű Rómából, mely angol művészt vall szerzőjének.

Közintézetek, egyletek.

A magyar tud. akadémia okt. 7-én tartotta első ülését a szünidők után, gr. Lónyay Menyhért elnök-le alatt. Az akadémia összes ülésének nevében dr. Fraknoi Vilmos titkár jelenté be Horváth Mihály halálát, ki négy évized óta kiváló mértéig foglalt el az akadémiaiban. Az akadémia jegyzőkönyvileg is kifejezi a veszteség fölötti fájdalmát s a második osztályt bízta meg, hogy emlékbeszéd tartásáról gondoskodjék. Fölolvasta ezután a titkár Tisza mi-niszterelnök levelét, melyben Born Gyula 10,000 frtos alapítványát jelenti be. Az alapítónak közö-net fog nyilváníttatni. Szintén a titkár olvasta föl gr. Széchenyi Bélának Shanghaiból június 28-án ke-ltezett levelét, melyben érdekes részleteket mond el ázsiai utazásáról, tudatva egyszersmind, hogy a magával tolmácsul vitt Bálinth Gábor akadémiai tag Shanghaiában megbetegedett és kénytelen volt az expediciótól megválni. De Bálinth utja nyelvészeti szempontból így sem volt érdektelen. Alkalma nyílt Mysore tartományban (jelesen Bergalorban) a dravidai nyelveket behatóbban tanulmányozni, mint ezt addig magyar nyelvész teheté. A canadai Samil, Tula, Selaga nyelveken felette sok érdeket és újat lelt fel, úgy hogy sok tekintetben meglepő lesz a tény a tisztelt akadémiaira és magyar közön-ségre nézve, hogy India deli részén egy 47 milliónyi ha nem is faj, de kétségkívül nyelverokon nép lakik, melynek hajdani nyelve, minkeletté a szanszkrit, perzsa, arab szavakat fölveté és így eredetiségéből sokat veszített, nagyon hasonló lehetett a magyar-hoz. Elmondja azután, hogy Bálinthtal könyveket s

iratokat vétetett, melyek nevében az akadémiának adandók s csak az ő nevére s utazására hivatkozva használhatók föl. Az érdekes levél egész terjedelmében meg fog jelenni az akadémiái „Értesítőben.”

Ezek után folyó ügyek elintézésére került a sor, s ez elvégzetve, az akadémia első osztálya tartott ülést.

Gyulai Pál olvasta föl Imre Sándor akadémiai tag és kolozsvári egyetemi tanár értekezését. „A nevek uk, uk személyragjairól. Ezt összevissza használja a nép is, meg az író is. A jóhangzás kedvéért az értekező kárhoztatja, hogy e ragok mindenütt használhatatlanok.

Utána Vámbéry Ármin tartott rövid jelentést az orientalistáknak Florenczben lefolyt nemzetközi kongresszusáról. E nemzetközi kongresszusok alig egy évtized óta tartanak, az első Franciaországban, a második Angliában, a harmadik Oroszországban volt s innen hívták Olaszországba. A kongresszus a különböző népek s nyelvek szerint 7 csoportra oszlott s ezek megalakulása a 6 napra szánt időből kettőt vett igénybe. Közel másfél száz orientálista jelent meg, legkevésbé a turáni s uralattai osztályokból. Ismertetve az egyes előadásokat, kiemelt a magyarokra vonatkozó dolgokat, melyek azonban csekély számmal voltak.

Az országos régészeti társulat alapszabályait a belügyminisztérium helyben hagyta, s az egyesület e napokban tartja meg Budapesten alakuló közgyűlését. Az új egylet a régészeti mozgalmakat minél tágabb körben akarja kiterjeszteni az ország minden részére. Eddigél már két hely is ki van szemelve ásátásokra: a nagy-kőrösi kunhalmok s a szarvasi őstelep. Az egylet elnöke Pulszky Ferencz, másod-elnöke báró Nyáry Jenő lesz; közlönye az „Archaeologiai értesítő”, melyet báró Nyáry Albert és Henszlmann szerkesztenek.

A Kárpát-egylet választmánya e hó 2-án ülést tartott Késmárkon. A királyi utasítás 200 frral járult az egyesület céljainak támogatására. A pénztári kimutatás szerint a közönség érdeklődése folyton fokozódik s az egylet ismét több építkezéshez foghat. Így a menguszalvi völgyben menházat emelnek; Tátrafüredről a csorbai tóhoz vezető uton a Mlinicza nevi patak fölött hidat; a Kriván alatt pedig az u. n. „predné handli” nevű helyen a Kriván-látogatók kényelmére védkunyhót. A poprádi „Glorietto” kijáratára 50 frral szavaztak meg. Hihetőleg ez évben fog megkezdetni a Tökölly-féle várnak stíluszerű kiépítése is, annyival inkább, mert Késmárk városa a vár három helyiségét örök időkre átengedte az egyesületi múzeum számára használatul s mert a magyar orsz. emlékek elidegenes bizottsága is 200 frral ajánlott fel a vár kijáratára. Hogy a *csirbolgyenyü* (Zirbetkiefer) pusztítás ellensúlyoztassék, az egylet több alkalmas helyen csirbolgya-fenyűből faiskolat ültet, s a hatóságokat fölkerli, hogy a *galleros gyopár* (Edelweiss) pusztítását is lehetőleg megakadályozzák. — Az egyesületi évkönyve 2500 példányban fog kinyomtatni, 30 ivre terjedő tartalommal.

Mi újság?

A kormányválság, ideiglenes elintézés mellett, az országgyűlés magatartásától várja a végleges megoldást. Ó felsége egyelőre Tisza Kálmánt bízta meg a pénzügyminisztérium, b. Wenckheim Bélát pedig a belügyminisztérium vezetésével. A közös pénzügyminiszter, Hoffmann báró is felhívta ő felsége figyelmét saját helyzetére, mert a válságok ily keresztüzében nem tudja miképp teljesítheti kellő időben közös pénzügyminiszteri feladatát, a mi tudvalevőleg abból áll, hogy a közös kiadásokra való összegeket beszedi és kifizeti. A király kihallgatja már a politikai helyzetéről való nyilatkozatra felhívott államférfiakat. Gheczy Kálmán és b. Simonyi Lajos végeztek be ezek sorát, s e hó 9-én fogadta őket ő felsége Bécsben. Gheczy azt a hitét fejezte ki, hogy az országgyűlésen és delegációban okvetetlenül irányadó lesz az a mód, a mint a kormány védelmezni fogja politikáját. B. Simonyi kijelenté, hogy ő kárhoztatja a megszállást, melyet — a mennyire csak lehetséges — gyorsan be kellene fejezni.

A képviselőház első ülése szombaton, október 19-én lesz a korelnök elnöke alatt.

A budapesti mozgósítottak családait segélyező bizottságnál e hó 9-ikeig 35,864 frr 58 kr. gyűlt be; ez összegből mintegy 5000 frrt a sebesültek s a vi-

déki családok javára, a többi pedig a fővárosi családok javára esik. Megszavatottok eddigél havi segélyképen 11011 frr; rögtöni segélyképen kifizetett 2812 frr; az összes kiadás tehát 13853 frr. Ugyane célra a fővárosi *tüzoltók* vasárnap gyakorlatot tartanak a Károly-kaszárnya udvarán, katonai zenekar közreműködése mellett. Belépti díjak: ülőhely 1 frr, állóhely 50 kr. A királyné száza forintot adományozott e díszgyakorlat céljára.

A miskolci és egri károsultak javára a párisi kölcsönösen segítő magyar egyesület 50–50 frankot szavazott meg. Ez összeg egyes adakozások által 291 frankra növekedett.

Kolozsvár polgárait méltó dícséret illeti a jószíviségért, melylyel a felhőszakadások által kárvallottaknak nemcsak jelentékeny mennyiségű élelmi szert és ruhákat küldtek, hanem 1600 frrt meghaladó összeget is gyűjtöttek.

Szép adomány. Semsey Andor, a természet-tudományok áldozatkész barátja, ki a nyáron az állatkertben díszes madárházat építtetett, közelébb a múzeumot részesíti jelentékeny adományban. Ugyanis dr. Krenner Józsefnek, a múzeum ásványgyűjteménye öröknek, egy a Rothschild-ház által kifizetendő 17,000 frankos utalványt adott át, hogy ez összegben a párisi világtárlatból ásványokat vegyen a nemzeti múzeum számára. A jeles tudós már elutazott Párisba.

Magyarország madárvilágáról tartott előadást f. hó 4-én a berlini ornithológiai társaság évi gyűlésén Homeyer előnök, ki ez idén Rudolf trónörökös kíséretében utazott a déli vidékeken. Járt a Tiszamelléken is, hol azonban szárnyasokat keveset találtak, mert a sasokat kárteknységükért pusztítják, a többi vízi madarakat pedig a kalaphoz való tolakért. Homeyer előadása után a hírneves Brehm, ki szintén a trónörökös kíséretéhez tartozott, megjegyezte, hogy a 12 napi ut alatt vagy 120 fajta madarat figyelt meg, s nem kevesebb mint 33 nagy ragadozó madarat éjtették el. Az ut eredményeit úgy ó, mint Rudolf trónörökös is össze fogják állítani. Kuriozumul említi meg minden ornithologra nézve, hogy az egész uton csak hat barázdabillegetőt láttak.

A királyné e napokban megengedte, hogy bemutassanak neki Szegzárdról egy kis árva fiút, Valeria főhercegnő egykori dajkájának, Orbán Rózsának Lőrincz nevű fiát, ki a kis főhercegnővel egykor. Annyira szerencsétlen esés következtében halt meg. A kis fiút öreg-szüleje vezette a felsőleges asszonyhoz, ki megelégedvén a gyermek anyjának nyegvedféltévi há szolgálatáról, megajándékozta a fiúcskát s buzditá nagyszüleit, hogy nevelje gondosan, ó a királyné) sem fog megelégedezni az árváról. A kis fiú bátran felegetett s csak a kis szerencsen inastól ijedt meg, az híven, hogy ördög. „Ne félj! — biztatta a királyné — ez is olyan gyermek, mint te, csakohgy feketé.”

Régészeti körutat tett a mult hóban ft. Rómer Flóris Biharban s Aradban, s mint Rozvány György ur, a ki Rómer kísérője volt, az utról kiadott kis röpiratában írja, *Árpád-kori emlékeket* is fedezett fel. Így érdekes közléseket várhatunk. Rómer ez alkalommal megsemlélte az *Arany János* által megénekelt szalontai *Teshalmot*, a hol magyar és török elesettek pihenik örök álmaikat, s megtekinté az „Ördög-árkát”, mely a szalontai határon át jövőn, *Tisza Kálmán* geszti kertjén vág keresztül.

Robinson Crusoe szigetét — a csendes tengeren fekvő Juan Fernandezt — a chili-i kormány bérbe adta egy svájezinak, ki ott most szarvasmarhákat tenyészt, hogy az arra járó hajókat hussal ellássa. A szigeten igen sok kecske van most is s a lakosok eddig ennek bőrével fizették adójukat.

A vad elefántok Burmah tartományban már csaknem teljesen ki vannak irtva, mintán a lakosság rendkívül üldözi őket s a himeknek alig nő ki agyaruk, máris megöletnek az elefántesont miatt. Az angol hatóság ezen barbar eljárás ellen újabban komoly intézkedéseket tesz.

Jövendőds Pestről. 1834-ben Marmont franczia tábornagy (I. Napoleon egyik volt-vezére) hazánkon utazott át keletre s itteni élményeit leírta utazásainak első kötetében. Elmondván, hogy Pest máris mint nagyobbodik, növekszik, azt jóslata, hogy ha le lesznek győzve a magyar kereskedés ut-

jában álló akadályok, akkor e roppant termékeny ország központján szerencsésen fekvő városból igazi nagyváros lesz! S a raguzai hercege s jóslata beteljesült.

Mehemed Ali versei. Budapest a Tömöri kisasszonyok becses kézirati emlékek birtokában vannak. Mikor Mehemed Ali pasa a kongresszus után Budapesten időzött, megismerkedett velök s két német „Ghazel”-t írt számunkra. Valószínű, hogy e költemények a pasa legutolsó költészeti művei közé tartoznak, mert Mehemed Ali azután nem-sokára megöletett.

A szépek szépei. Mint Párisból írják, a világ-kiállítás női szépségek albumába, melybe Magyarországól a szép nők arczképét Pulszky Ferencz küldte be, a jury ítélete alapján négy arczkép vétetett be, ezek: Andrassy Ilona grófnő, a külügy-miniszter leánya, Pejacevich Ilka grófnő, Inkey Naudine és Barthodiszky Matild kisasszonyok.

Aranylakodalom. Gömör megye sok családja gyűlt össze m. hó 22-én Uza-Panyiton, a Szentmihályi kastélyban, hol a megye egyik veteránja és 1839-ben pozsonyi követe Szentmiklóssy Viktor tartotta aranylakodalmát a Szathmári Királyi családból való tiszteletemértől matrózával. Az ünnepelt pár 1828 szept. 22-én kelt össze Oldalfalán Szeiztovszky János, akkor rosnói püspök, később esztergomi érsek, (gyermekkorában pedig a menny-asszony apjának inasa, ki ez alacsony állából a legnagyobb méltóságig küzdte föl magát), végezte az esketési szertartást a méhi-i templomban. A vőlegény huszonnégy, a menyasszony tizenhétéves volt. Az aranylakodalom egyházi szertartását Török István tiszánai segédlelkész végezte. A jó egészségből levő pár körül gyermekeik, unokáik és dédunokáik nagy sora állott meghatottan; összesen harminczegy utódjuk volt jelen.

Fürdői statisztika. A magyar fürdőki látogatóinak száma az ez időnyre kiadott utolsó kimutatás szerint: Balaton-Füreden 1633, Mehadiaiban 5664, Krapina-Tóplizen 1532, Lipikben 675, Póstyében 2387, Trencsén-Tóplíczen 2018, és Varasd-Tóplíczen 3797 volt.

Távirádink 1877-ben. A földmívelés ipar és kereskedelmi minisztérium most közzé tett hivatalos kimutatása szerint a magyar távirádálózat vonalainak hossza f. év elején 14908 kilométer volt. Ebből a vasúttársulatok vonalai 801, az állami vonalak hossza 14017 km. A megelőző évhez viszonyítva a növekedés 308 km. A működésben volt távirád állomások száma 376 állami és 555 vasúti, összesen 931 távirád, — 20 al több mint 1876 végén. Egy állami távirádállomás fentartására került átlag a személyzetén kívül 467 frr 82 krba. Az állami távirádák 972 főre menő gépkészlet személyzetéből 821 férfi, 151 nő. Átlag egy gépkészlet személyre évenként 6917 db távirat, egy napra 19 db esett. Az összes sürgönyök száma tett 1877-ben 6,725,110 darabot, ebből esik a magyar korona országai beforgalmára 3,208,533 db, a magyar osztrák forgalomra 893,003 db, a többi a külfölddel váltott sürgöny. A távirád után az összes rendes bevétel tett 1,138,017 frrt. Idegen államoktól nyertünk 250,879 frrt, idegen államoknak fizettünk 277,361 frrt, a 26,481 frrnyi deficitnek az az oka, hogy Romania, Szerbia, Törökország tartozásaikkal nagy részt hátralékban maradtak. Az összes rendes bevétel tett 1,483,286 frrt; a tulkiadás 345,268 frr, tehát 99,573 frral több, mint 1876-ban.

A fővárosi kocsigyári munkások e héten fölhagytak a dologgal, s nagyobb bért követelnek. A munkaadók az iparhatósághoz fordultak, s annak közvetítésével akarnak az egyenlenséget kiegyenlíteni. A rendőrség is közbe lépett, s többeket befogott azon legényekből, kik a műhelyekben maradtak strika csábították, sőt fenyegettek.

Bécs legidősb asszonya, Suda Anna e napokban meghalt 112-ik évében. Az öreg asszony esz-orozági születésű s többször vett részt a szokásos udvari lábmossáznál. Az utolsó három évben azonban teljesen megvakult s szelleme is elhomályosodott. Fia, ki házi szolga, mindvégig a leggondosabb ápolásban részesíté. Suda Anna 1767. március 29-én született.

Sorsjáték III. Napoleon sírjának földiszitése. A sainte-mariei kápolna Cislehurst mellett, hol Napoleon hamvai nyugosznak, igen elhanyagolt álla-

potban van; teteje, falai és góth tornyoskái ki vannak téve az idő romboló fogainak. Hogy tehát jóvá tegyék, a mit az elemek elpusztítottak, e célra sorsjáték fog rendeztetni, melyhez Eugenia császárné 200 font sterlingen kívül egy pompás ajándékkal járult. Ez egy két láb magas, vert ezüstből készült gyönyörű kehely, mely jelenleg London egyik első ékszerésze kirakatában vonja magára a közfigyelmet. A kehelyet 1867-ben Napoleon császár a kiállításra vette 400 font sterlingen, s azóta a császár öröslátán hevert, mig nem Angliába került.

Garibaldi mint örökös. A turini Gazzetta del Popolo jelenti, hogy Franciaországban közelebből egy gazdag republikánus halt meg, ki Garibaldit és ennek két fiát, Menottit és Ricciottit tette nagy vagyonának örököseivé. Egy római közjegyző értesítette is már Garibaldit a hagyományról.

A Vezuv forrongása egyre tart, de nagyobb kitörés nem történt. Sokan látogatják most Palmieri observatóriumát, melyet a várható láva-kiomlás elől földhányásokkal sáncoltak el. Palmieri e napokban egy római hírlapíróval fölment egész a kráter közelébe. A hegy megmászása a legnagyobb nehézségek között történt; s a két férfi főtő kényszerűen jutott a kráterig. Az 1872-ben képződött óriási kráterben valóságos tüztengert láttak; e mellett emelkedik a Vezuv új csúsa, melyből két nyílás dörgő moraj közepette füst és gőz tör elő. A füst és gőz között tüzes nyelvekként nyulik fel s lövel magára az égő láva, bevilágítva az egész láthatart. A Vezuv aljára esik e rémületes tüzes eső, hol tüzpatakokat képezve folyik tovább a már megszáradt lávártegen. A régi kráter majdnem teljesen csendes, s csak egy nagy nyílás folyik ki a láva. Nem sokára a kráter színig meg fog telni lávával, mely ekkor el fogja borítani a Vezuv alján mívelés alatt álló földeket. Lefelé már az új lávártegen mentek, mely igen gyorsan megszáradt.

Kurucz asszony lehet az, a kiról az amerikai lapok írják, hogy Mexikóban mint bika-viador roppant feltűntet kelt. Neve Concha-Salata, 22 éves, és szép. A porondra csak egy éles késsel szokott kilépni. Mihelyt a bika neki rohan, ő a fejére, aztán lovagló helyzetben a hátára ugrik a dihos állatnak, onnan aztán késével levágja a bika fejét. Néha a bika messzire eldobja magától ellenfelét, de ez rendkívüli ügyességgel megint csak hátára pattan. A mexikóiak istenitől, de feleségül aligha kívánna egy is a tenyeres-talpas hölgyet.

Érdekes óségi mexikói könyvtárt fedeztek fel Dél-Mexikóban, Xayipalota romjai között, Chiapas mellett. Az iratok félhüvelyk vastag terracotta táblákba vannak vésvé, valószínűleg vallások tartalmak, azonban mindegyik még nem sikerült elolvasni. A nyelv, melyen írva vannak, teljesen ismeretlen.

Boszniát és Hercegovinát ugyan megszállták már csapatjaink, s Philippovics az uralkodó e hó 4-én volt nevenapjára jelentette is, hogy a nagy mű befejeztetett, mindazonáltal a dalmát határánál *Pesti* mellett még e hó 6-án és 7-én kemény tusát kellett vívni „a fölkelők által megszállott nagy kiterjedésű pozíciók” elfoglalásáért, és Zach hadosztályából 47 elesett, 184 pedig megsebesült. Különben egy látszik, hogy most csakugyan elpihen a fegyverek halálos zaja, mert a diplomáciai okmányok kezdenek mutatkozni. A porta heves tiltakozást tett a boszniai események miatt, s megbízta Karatheodory pasát (ki Bécsben a megszállásra vonatkozó feltételek fölött hiába alkudozott) jelen-tené ki, hogy *Nori-Bazár* megszállásáról monarchiának mondjon le, mert e megszállás „rémitó szerencsétlenséget” idézne elő. Karatheodory pasa azóta elhagyta Bécsét, a novi-bazari kerület közel-ségébe pedig a porta egymás után küldi a csapatokat, s azok vezére — hír szerint — Ozman pasa lesz. Az orosz hadsereg is nagyon szemmel tartja, hogy mennyire fog kiterjedni az osztrák-magyar haderő megszállása. Az orosz csapatok, melyek már megkezdtek az elvonulást Konstantinápoly alól, újra visszamentek Csekmedzsébe és Csataldzsába, mert megtudták, hogy a mohamedánok bántalmazták a keresztényeket. Az sem érdektelen hír, hogy az új Bulgáriában jelentékeny párt alakult, mely

Nikita montenegrói fejedelmet akarja bolgár fejedelmé választani. Monarchiánk pedig azért nyomult be Boszniába, hogy bekelje magát Bulgária, Montenegro és Szerbia közé. Az események minden-esetre nagyon érdekes elemekből alakulnak össze arra nézve, hogy aggodalmas kíváncsisággal lessük, mi lesz belőle, ha majd „a hó elolvad”.

Adakozás. A lefolyt héten a következő adományokat küldték be szorokszőségünkhez:

A miskolci árvakárosultak részére Köbölkutról Kovács József ref. lelkész 1 frrt.

A sebesültek részére Vásáros-Naményből Kohányi Róbert 10 frrt. (Ez összeghez járultak: Eötvös Jenő 2 frr, Máthé Gyula 1 frr, Oláh Gyula 1 frr, Jácso Imre 1 frr, Lind Samuel 1 frr, Jászai László 1 frr, Kohányi Róbert 1 frr, fentiek közösen még 2 frr, össz. 10 frr.) — Görgetegről Kovács Katinka 1 frrt.

Ruscsukból Szilágyi György hazánkba a sebesültek részére 12 darab kausuk vánkost (80 frank értékben) küldött. — (Megjegyezzük itt, hogy míg a posta díj nélkül szállítja a sebesültek számára érkező küldeményeket, a magyar kir. fővármihatal Budapesten e küldeményért is megvette a behozatali vámat; az e csomagért összesen 3 frr 69 kr-ra menő illetékeket a jótékony cél iránti tekintetből szerkeztőségünk fedezte.)

A sebesültek számára tépest és ruhaneműt küldöttek: Kunzentmiklósról Szikszay Gusztáv (1 kilo 900 gram.); Görgetegről Kovács Katinka (1. kilo 850 gr.); E.-Lövőről Fűry Lajos (800 gr.); Abara zemp-lénmegyei községből Bálint József családja (6 k. 500 kr.); Mező-Túról Tóth Frank Matild (1 k. 700 gr.); Gyomráról Brengl Lajosné (1 k. 400 gr.); Zentáról Ifkovits Amália (4 k. 300 gr.); Budapestről Domokos Ferenczné (egy csomag.)

Halálozások.

BAGÓ MÁRTON, a hazai nyomdászok Nesztora, meghalt Budapesten 72 éves korában. Nevét tömör-dek népies olvasmány viseli, melyek „Bagó Márton nyomdájában, ebben az esztendőben” nyomattak. Hosszu ideig egyedül az ő nyomdájából kerültek a ponyvára a mindenféle regényes és épületes históriák, Genovéva keserves története, Csontos Szigfrid, a Csizói, stb., melyek az alsó néposztályok olvasmányait képezték.

Elhunytak még a közlebbi napokban: BODNAR ISTVÁN, kassa-vajkóczi ref. lelkész, esperesi assesor, közbecsülésben élt férfiú 75 éves korában. — THIERY AGOSTON építész, a temesvári magyar polgárság egyik kiváló tagja, 36 éves korában. — CSIZMADIA GYÖRGY, a szabadságharczban honvéd kapitány Nagy-Váránod; ugyanitt: FENÉR ISTVÁN honvéd hadnagy 28 éves korában. — TARAFIS JÓZSEF, m. kir. állam-vasúti mérnök neje, szül. Lits Lina 36 éves korában.

Szerkesztői mondanivaló.

Ist. N. Gy. „Ábrándok” nem mutat költői tehetségre, sem eszményben, sem kidolgozásban.

Ist. V. F. Az ön által említett lapok külmunkatársának lenni még nem jog-ez az halhatatlanságra, sőt a „V. U.”-ban való megjelenésre sem. A beküldött két költemény a közönségség alól fokán áll.

W. J. „Jut-e még eszedbe?” „Hogyan szereselek?” — nem válnak be közlése, bár ezekben is meglatásznak a jó igezeket nyomai.

G. I. (Eszembe jutottál). Biz ez gyöngöcske. A végső két sor gondolatában van valami; de kevés még a dicsőség. A nyelv halvány, a verselés pongyola, több mint pongyola; ily rímek: boldogság volt — alkotott; nincsen — engem: s három közül kettő ilyen!

H. F. E. S ön saját aló rendezti költeményeit? és mutatványokat közül belőlek? — Ebben az ifjonti bűnben mi ne legyünk részesek!

Szeged. B. L. Biz ezek sem „határozottan jobbak” az eddigieknél; és „határozottan” nem közölhetők, leg-alább a mi mértékünk szerint.

R. J. Cspn. Azért, hogy egy lap elfogadta közlése s harmadnapra megbukott; nem következés, hogy örökséget mi vegyük át. Különben a három közül a közönsé (Szeretlek) legjobb, de az is nagyon alól marad a mi elég szerény igényeinken.

Öreg anyó. Genre vagy mi volna; de nagyon kevés benne a humor, a mi a mélyebb érzés és derült élet-nézet összeolvadása volna; de hiányzik mind a kettő. Forma tekintetében elég csinos, de egyéb jelessége alig van.

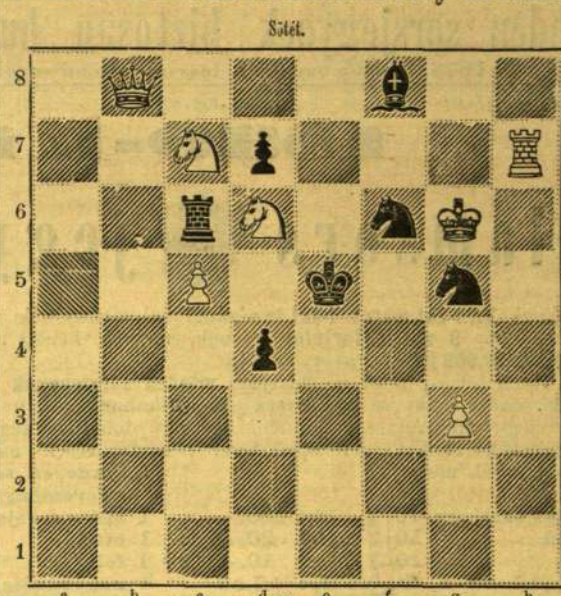
Szomorún szól. . . Igazán szomorún szól. De még az sem olyan szomorún, mint a másik, az *Algyúti* című; erre már, ha nem biztatja is, önkénytelenül elalszik az ember. Az ilyen igerázások: menesz, találdás . . . minden költői szabadságot tüntetnek.

Albára. B. J. Az em ítétt tárgyak, úgy tudjuk, alkalmasak a jótékony célra.

Kis-Jóka. T. L. A levelében fölhozott magán-ügyben nincs alkalomunk önnek segítséget nyújtani.

SAKKJÁTÉK.

984. sz. f. A Löwenthal-féle feladvány-tornából.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

A 979. számú feladvány megfejtése.

Valle G. B.-től.

Megfejtés.

Világos. Sötét.
1. Vc8—d8 Kd4—d5: (a)
2. Vb5—d6 + ... Bc6—d6:
3. c5—c6 matt.
a.
1. e6—d5: (b)
2. Vb5—h8 + stb.
b.
1. b4—c3: (c)
2. Ba5—a4 + ... Kd4—d5:
3. Fe2—e4 matt.
c.
1. e6—c5
2. Hd5—c3 t. sz.
3. V v b matt.

Holysen fejtették meg: Veszprémben Fülöp József, Gelsen Glesinger Zsigmond, Sárospatakon Gerecz Károly. Kolozsvárt Csipkés Árpád, Budapesten K. J. és F. H. Tatán. Bláthy Ottó A pesti sakk-kör.

HETI-NAPTÁR. Okt. hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög Orsz	Israellita
13 V F IS Kálmán	F 17 Kálmán	1 Október A 17	16 S. 2. ún.
14 H Kalist püsp.	Szerencs	4 Ciprián	17 Abdon
15 K Terézia	Adyga	3 Dienes	18
16 S Florent Gál ap.	Florent	4 Hierot	19 Abel
17 C Hedviga	Hedvig	5 Karitinus	20
18 P Lukács evang.	Lukács	6 Tamás ap.	21 Hos. r.
19 S Alkantarai Péter ágcs	7 Sergius	22 H. S. B.	

Hold változásai. ☾ Utolsó negyed 19-én 8 óra 26 percig regg.

Tartalom: Sir Ali khán (arczkép). — Mily jó, hogy nincs fiam, lányom. — Rablóvilág. — Zrínyi Miklós emléke Szigetvárról (képpel). — Afganisztán és lakói (képpel). — Tizenöt éves kapitány (két képpel). — Egyveleg. — Melléklet: A városi artzi kut. — Párisi különöségek. — A pinceszben. — Irodalom és művészet — Közműveltség, egyetek. — Mi újság. — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakk-játék. — Hetinaptár.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

(L. Egyetem-tér 6. sz.)

A „Vasárnapi Ujság”-ra

folyást elő lehet fizetni a következő feltételek mellett a negyedévre:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok . . . 3 frr — kr.
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a Háboru-Kronikával együtt . . . 3 frr 50 kr.
Csupán a Vasárnapi Ujság . . . 2 frr — kr.
A Vasárnapi Ujság a Háboru-Kronikával együtt . . . 2 frr 50 kr.

A Háboru-Kronika című képes mellékletet, mely a háboru s az ennek utójelékeit képező katonai műveletek befejeztével „Világ-Kronika” címmel az eddigi terjedelemben, szintén hetenként egy íven s képekkel fog megjelenni, előfizetők negyedévre 50 kr., félve 1 frr, egész évre 2 frr pótdíj mellett kaphatják meg. E melléklet minden előfizetők arra az időre rendelhet meg, a melyre a főlappra beküldött előfizetése szol.

A „Háboru-Kronika” 1877. évi folyamán még folyást megrendelhető 1 frr 40 krajár, az 1878. január-juniusi félévi folyam 1 frral.

A „Háboru-Kronika” 1878. július—decemberi folyamát, mely boszniai hadjárat eseményeit tárgyalja, előfizetők 1 frrtíre rendelhetik meg.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz. n.)

5 frt bevásárlás után 1 valódi bőrszékény.
10 „ „ 1 Crepp de Chine női nyakkendő.

Ingyen!! 25 frt bevásárlás után 1 angol színes v. fehér abrosz
60 „ „ 1 Princess-ruha.

!!! Meglepetően olcsó eladás!!!

Csak 37 napig!

A bekövetkező őszi és téli idényre!

A n. é. vevő közönséghez! — Mult hirdetésben jelzett angol és amerikai kiállítások áruinak megvétele oly kitűnően sikerült, hogy magam is meglepődtem, így előre meg vagyok győződve, igen t. vásárlóimnak jelen hirdetésben elősorolt tárgyakban, nemcsak az árak olcsósága, hanem azok jósa által is teljes elismerésüket megnyerhetni, egyrészt olcsón vehettek, miután a t. kiállítások a haza szállítást restelik, másrészt pedig az import majdnem semmibe került.

Magamat a n. é. közönség kegyébe ajánlom, egész tisztelettel

Székesfehérvár, 1878. szeptember hó.

Leltári kivonat: Divatjelme.	azelőtt most
5000 r. Marsalla	55.-15
6000 r. Rosina	63.-17
6500 r. Anet Cheviott	65.-25
4000 r. Póide Chaver sima	70.-25
10000 r. igen finom fekete Lüszt	65.-25
3500 r. igen finom 1/4 fekete e. Cachmir	55.-33
Finom Ternoim és Ferdinand Clothjaimra figyelemztetem a t. revoket:	
3000 r. Ripz fekete és színes	95.-32
2500 r. 1/4 igen finom fekete Terno	130.-55
3000 r. 1/4 damasciozott minden színben	150.-65
2000 r. 1/4 még finomabb	180.-75
1000 r. igen finom Ferdinand Cloth	225.-85
800 r. legfinomabb Alapin	320.-120
1000 r. Italia Cloth fényvel	120.-55
500 r. Cloth de Anglia fényvel	150.-65

Moskalmék.	azelőtt most
3500 r. Katon	25.-15
2800 r. Angot Creton	30.-17
8000 r. legújabb new-yorki Madapolan	35.-20
5000 r. színes Piquet	53.-25
3000 r. Oxford Anglia	35.-15
3000 r. Oxford Fregatta	42.-18
4500 r. Oxford Joke	48.-22
6000 r. szegedi festő	48.-22
5000 r. angol baton-karton Világos	60.-25
9000 r. török Creton matt és fényes függönynek	58.-25
azel. ti. most.	

Kanavázson.	azel. ti. most.
3000 vég 80 rőfös amerikai kanavász	650.-285
2500 r. Molno kanavász	690.-320
2000 r. rózsaszín	750.-350
3500 r. rumburgi kanavász	950.-595
7000 r. igen finom kanavász	650.-625
5000 r. Patent Gradli fehér	1150.-695
3500 r. finomabb	13.-695
1500 r. finom Damaszt Gradl	1580.-780

Bátorkodó gyolcsaimra a vevő közönséget figyelemztetem.	azelőtt most
3000 vég 1/4 80 rőfös sternbergi gyolcs	570.-370
3500 r. rózsaszín gyolcs	750.-440
5000 r. 80 v. szíles, szísta	1150.-595
ezérna	1150.-595
3000 r. 1/4 80 rőfös fehérített rumburgi saját gyártmány	1450.-750
2000 r. amerikai börtölyes 1/4	1150.-590
7000 r. ugyanaz 1/4	1350.-695
2500 r. finomabb 1/4	1480.-785

Finom gyolcsok urali fehérneműkre.	azelőtt most
800 vég 1/4 80 rőfös Hollandi gyolcs	1150.-545
700 r. 80	1450.-750
600 r. 80	850.-450
1500 r. 80	1150.-595
600 r. 80	1650.-780
3700 r. 80	1650.-750
1000 r. 80	1850.-950
400 r. 50	29.-1650
250 r. 54	75.-3350

2000 drb. 18/4 angol plaid 22 frt helyett 5 frt 75 kr.
3000 méter téli gyapjuszövetek rőfje 5 frt 25 kr. helyett 2 frt 40 kr.

A bekövetkező őszi és téli idényre csak 37 napig.

Csak 37 napig!

A bekövetkező őszi és téli idényre!

Minden félreértés kikerülése miatt van szerencsém kijelenteni, ha a t. megrendelőnek a megrendelt tárgyak valamelyike nem conveniál, hajlandó vagyok visszavenni, franco, miután megtörténik néha, hogy bérmentetlen küldetik vissza, mely esetben nem fogadhatom el. — Az alatt hirdetett tárgyak eladása csak 37 napig folyik, kérem tehát megrendelőiket siettetni, miután határozott akaratom minden rendelést pontosan eszközölni.
Arjgyezék kívánatra bérmentve küldetik. 4 67

Ifj. Eibisch Zsigmond,
a „Proféta”-hoz.

Chiffonok.	azelőtt most
1000 vég 80 rőfös 1/4 Chiffon	950.-565
800 r. 80	1225.-625
1200 r. 80	1525.-765
400 r. 80	1750.-850
78 r. 80	2250.-1050
azelőtt most	

Színes és fehér abroszok.	azelőtt most
1 drb. 1/4 amerikai abrosz minden színben	110.-80
1 drb. 1/4 damasc. szín. new-yorki szövet	250.-120
1 drb. 1/4 damasciozott minden színben	280.-150
1 drb. 1/4 damasciozott abrosz fehér	360.-180
1 drb. 1/4 londoni szövet	280.-150
1 drb. 1/4 ugyanaz fehér	360.-180
6 r. fehér Braziliál salvéta	260.-140
6 r. manchesteri salvéta	290.-165
6 r. windsori damast	280.-195

Fehér és színes zsebkendők feltűnő olcsó jegyzéke.	helyett csak
6 drb. fehér félzérna zsebkendő	86.-48
6 r. félzér. zsebk. szín. szállel	92.-45
6 r. rumburgi zsebkendő	184.-95
6 r. jobbfejű	250.-125
6 r. egészen finom zsebkendő	3.-150
6 r. festő ezérna zsebkendő	210.-105
6 r. finom Foulard zsebkendő	220.-110
6 r. angol batist zsebkendő	250.-115
6 r. valódi Glas batist	390.-145

Úri és női fehér ruha neműből leszállított árak	helyett csak
1 drb. finom Corsett	249.-35
1 drb. 1/4 himzett	280.-135
1 drb. 1/4 egészen finom ugyanaz	340.-150
1 drb. 1/4 igen finom Angot himzett	480.-180
1 drb. 1/4 finom női ing	240.-95
1 drb. 1/4 himzett női ing	280.-135
1 drb. 1/4 egészen finom himzett női ing	340.-150
1 drb. 1/4 Angot ing szálalgal	480.-180
1 drb. 1/4 fehér fin. alszoknya fodral	350.-150
1 drb. 1/4 ang. divat alszoknya fod.	450.-195
1 drb. 1/4 new-yorki himzett alszok.	780.-280
1 drb. 1/4 igen fin. színes alszok. fodral	750.-275
1 drb. 1/4 Chif. alsó nadr. himz. gyermekn.	65.-30
1 drb. 1/4 Chiffon alsó nadrág nagyobb	80.-40
1 drb. 1/4 himz. alsó nadrág nők számára	170.-70
1 drb. 1/4 egészen nagy himzett alsó nadrág	290.-90

Úri neműek:	helyett csak
1 drb. braziliál oxford ing	175.-75
1 drb. 1/4 valódi angol oxford ing	250.-90
1 drb. 1/4 igen finom amerikai oxford ing	290.-120
1 drb. 1/4 francia oxf. ing pársi szövett	450.-150
1 drb. 1/4 finom Creton ing	150.-70
1 drb. 1/4 nagyobb Creton ing	210.-90
1 drb. 1/4 Madapolan színes ing	250.-125
1 drb. 1/4 színes Zephir ing	450.-145
1 drb. 1/4 fehér ing	195.-85
1 drb. 1/4 amerikai börtölyes ing	195.-95

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Az okszerű gazdálkodás alapelvei.

Kezdő- és kis-birtokosok számára.

Válogatott források nyomán számos ábrával.

Irta
KUBINYI LAJOS.

Ára füzve 1 frt 60 kr.

Az élet iskolájában.

Elbeszélés levelekben.

Irta
KRÓN KLARA.

Németből fordította
KOZMA JÓZSEF-NÉ-GESZTESSY ETELKA.

Ára füzve 1 frt 20 kr.

Vörös Eszter.

AZ ÜGYES SZAKÁCSNÓ.

Ára füzve 40 kr.

Kiadja és nyomtatja Franklin-Társulat Budapest, egyetem-utca 4-ik szám.

Alánlasramellő

hölgyeknek

az egyed i Aratmalan, kitűnő szépségben artó szer:

RAVISSANTE

dr. Lejosse-t i Párisban. A legjelesb s legmegbízhatóbb szépségpótló porcelánok, panna-nások, bőr-alkák, nap-egés, széplő, rezesség és mindenemű bőr-alkának ellen.

A „Ravissante” a bőrnek gyöngéd fiatal frisseséget kölcsönöz, az arczat, nyak-t és kezeket vakító fehérségűvé teszi, ifjító és frissítő hatású bír, a szél levető behatásai ellen védelmez, a bőr gyöngéd-ségét legkésőbb öregéig megtartja, s a bőrön a legjobb szem előtt is észrevehetetlen. Sok év óta foggal a legkedveltebb, legbiztosabb és legegyszerűbb a hölgyvilágnak.

Egy nagy eredeti üveg 2 frt 50 kr.

Egy kis eredeti üveg 1 frt 50 kr.

(Kics 3 óra)

Felülmutatatlannak bizonyul, valameny eddig készí-tett szappan között egyedül és ki-zárólag a kifiző, általánosán ismert

SAVON RAVISSANTE

dr. Lejosse-től Párisban.

A legkedveltebb pipere-szappan a bőr széplése a javítására, elűtő és fentartó hatású által a bőr haj-lékonsága és puhassága különö-sen kívánik. A ki eg szer megkísérté, soha sem fog más szappant használni. Egy dobozzal (8 drb.) 1 frt 50 kr. minőségben kapható

Budapest: Valóditörök JÓZSEF

gyógysz. király-utca 7.

Luett M. illatsz. Dorottya-utca 3.

Kertész Tódor, Dorottya-utca 2.

Vendass utca, koronahécsz u. 2

Gyors és biztos segély gyomorbajban szenvedőknek.

Dr. Rosa

életbalzsama,

a legjobb és leghatékonyabb szer az

egészség fentartására,

a vér és nedvek tisztitá-sa és tisztántartására s a jó emésztés előidézésére, valódi minőségben

50 kr. és 1 frt

is folyton készletben van a követk. gyógytárakban:

Budapest: Török József

Hód Mezővársárhely: Mike F.

Karásné: Müller Fülöp.

Mako: agy Adolf

Malaczka: Friedrich János

Miskolc: dr. Csáthi Szabó Ist.

Nagyszombat: Bogner Lajos

Pozsony: H. Imri Frigyes és Menozer Lópót.

Szeged: Barcsay Károly.

Sz. Fehevár: Dr. Balla Gy.

Temesvár: Tiro ay István.

Ausztria-Magyarország vala-mennyi gyógyszer-tárában és na-gyobb fűszerkereskedésében léte-zik raktár ezen életbalzsamból.

Fő-raktár:

FRAGNER B.

gyógyszertár a fekete sas-hoz, Eck der Spornergas-se Nr. 205—III.

Tisztelttáram! Az ön becses készítménye, a dr. Rosa-féle életbalzsam gyomor-nehézség s gyomorgörcs ellen, rám nézve oly jó hatású volt, miszerint nem mulasztok el, önnek esemmel legmélyebb köszönetet kifejezni; egyuttal kérvén, mihelyi lehetséges, nékem ismét 2 üveggel, s 1 literet küldeni, m. lyért a díj mellékelve van.

Fehradorf, Jüdenburg mellett, 1873. febr. 8

Tisztelettel

1873. febr. 8

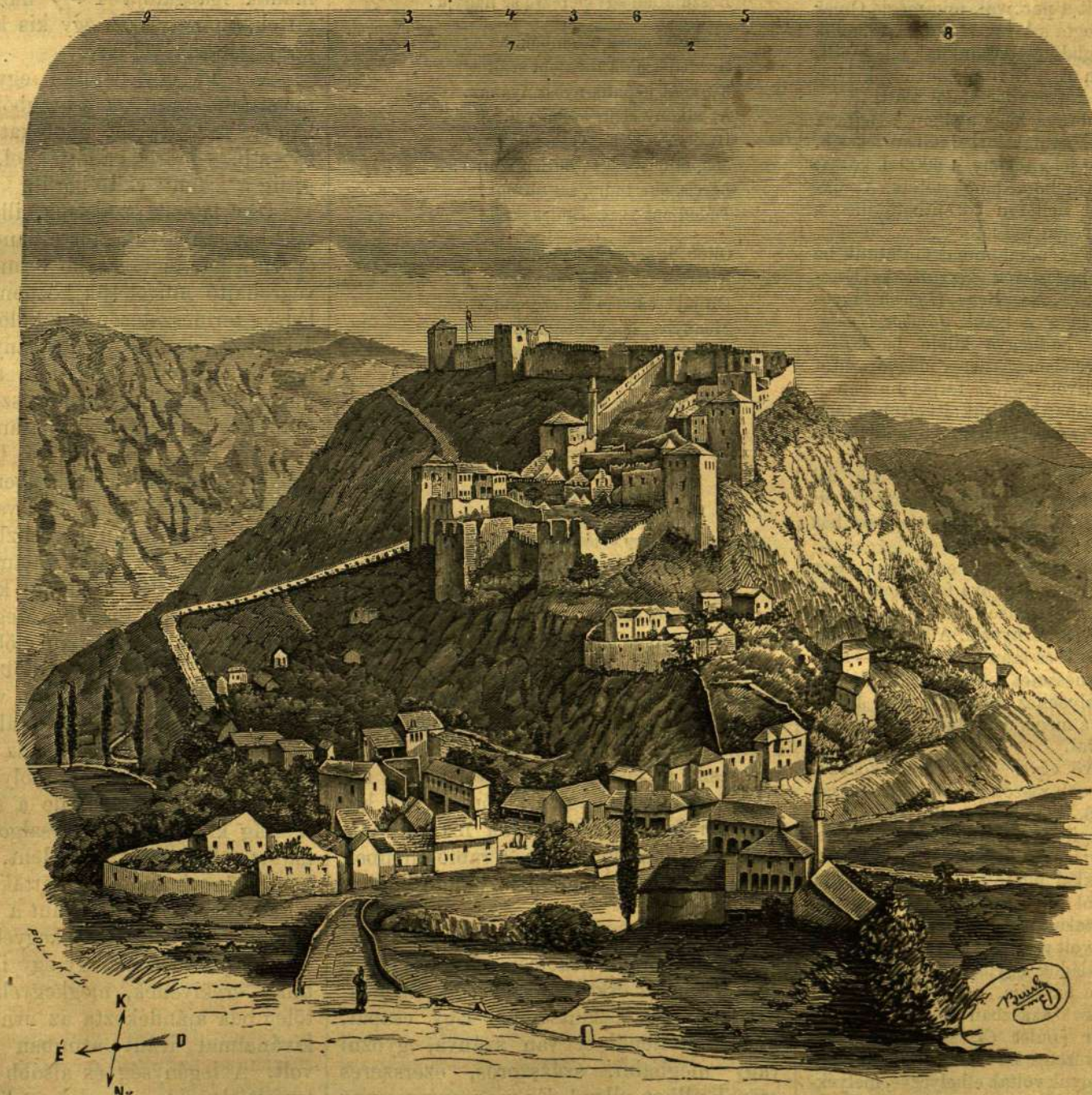
Wieser Ágoston,

bányamunkás az Antal-alkában.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: egész évre — 12 frt, félévre — 6 „. Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: egész évre — 8 frt, félévre — 4 „. Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: egész évre — 8 frt, félévre — 4 „.

42-dik szám. 1878. BUDAPEST, OKTÓBER 20. XXV. évfolyam.

1. Kaputorony. — 2. Kórház. — 3. Töltény- és löportár. — 4—7. Tornokok. — 8. Hegykup. — 9. Kula.

STOLÁ CZ. — BENE GYÖRGY 32. EZREDBELI HADNAGY EREDETI RAJZA.